

הַכְּסוּפָּה

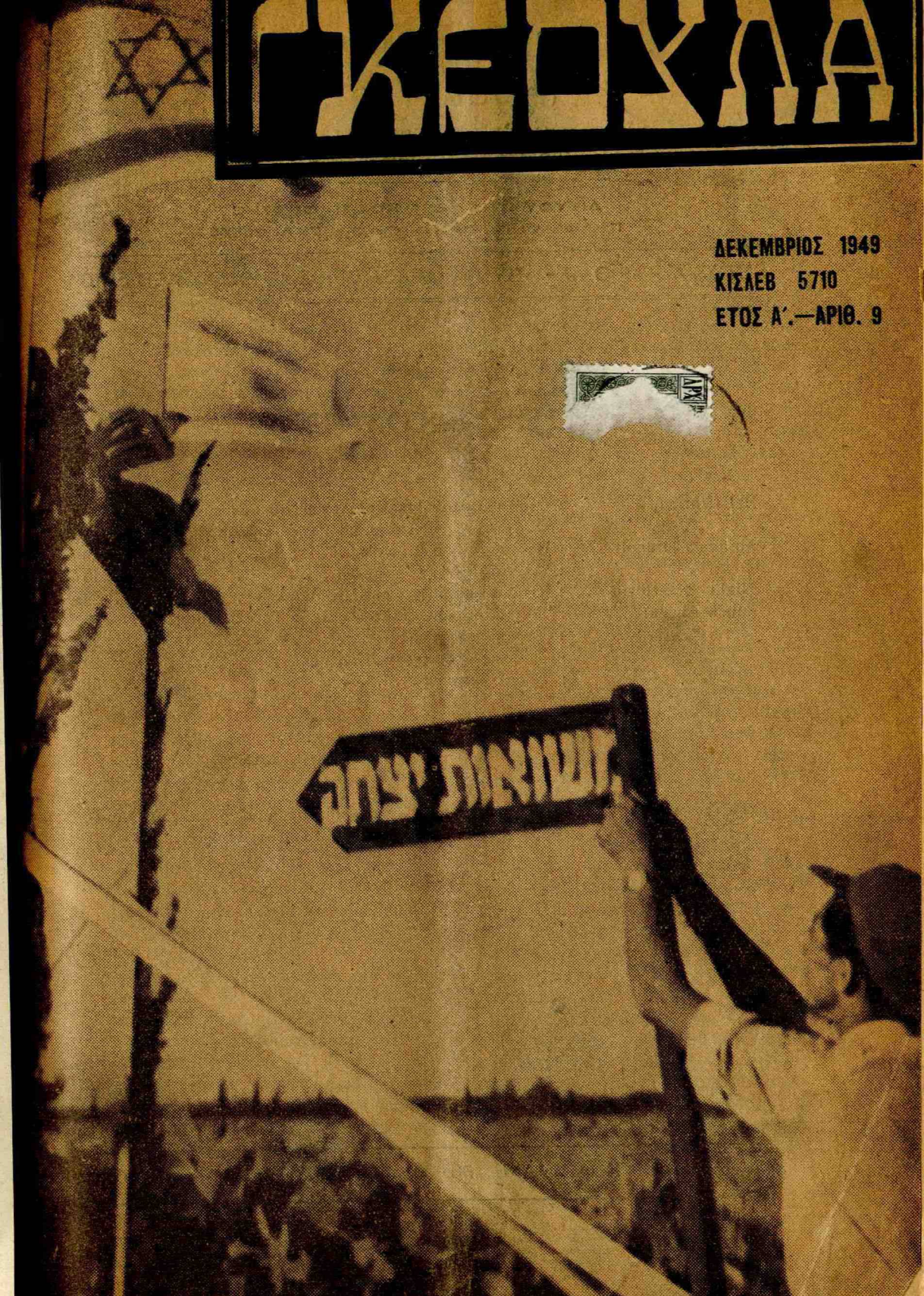
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1949

ΚΙΣΛΕΒ 5710

ΕΤΟΣ Α'—ΑΡΙΘ. 9

שְׂוֹאֵי צִמְחָה

ΚΕΟΥΛΑ

(ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ)

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΚΕΡΕΝ ΚΑΓΙΕΜΕΤ ΛΕΪΣΡΑΕΛ
(ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΡΡΙΚΟΣ Κ. ΦΟΡΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ 3 - ΤΗΛ. 28556

ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘ. 9 - ΑΘΗΝΑΙ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1949, ΚΙΣΛΕΒ 5710

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Hal Lehrman	: Οί Ἰσραηλιανοὶ μαθαίνουν ν' αὐτοκυβερνιοῦνται . . . 3
**	: Οἱ ἀρχαιολογικοὶ θησαυροὶ τῆς σηλιάς τῆς Ἱεριχῶς 11
Abraham Granott	: Βάπτισμα ὁ δημιουργός 16
Γ. Φ.	: Ἄλιγιά ἀπ' τὴν Ἰερμένη 18
Eliahu Ben-Horin	: Ὁ μέγας σοφός τῆς Ἱερουσαλήμ 23
Ruben Alcalai	: Ὁ πρῶτος τόμος τῆς εβραϊκῆς ἐγκυκλοπαιδείας . . . 25
**	: Ἰσραηλιανὴ ζωὴ 28
**	: Εἰδήσεις τοῦ Κερέν Καγιέμετ 20
**	: Ἐβραϊκὸ πνεῦμα 31

Στὸ ἐξώφυλλο: Τὸ ἥρωϊκὸ χωριὸ Κφάρ Ἐταϊὸν κατεστραμμένο ἀπ' τοὺς Ἀραβες, ξαναζεῖ ἄλλοῦ μὲ τὸ ὄνομα Μασσουὲτ Ἰτοχάκ.

Συνδρομαί: Ἐτησίᾳ Δρχ. 50.000 Ἐξαμηνιαία Δρχ. 25.000

Οἱ Ἰσραηλιανοὶ μαθαίνουν ν' αὐτοκυβερνιοῦνται (*)

Τοῦ Χάλ Λέρμαν

Σ' ἓνα κνηματογράφου ὀνόματι «Κέσσεμ» («Μαγικό») ὅπου κάποτε ὁ Τὸμ Μίξ, ὁ Τζένε Ὠτρι καὶ ἄλλοι ἀντάξιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Φάρ Ουδέστ ἐδίδασκαν στοὺς νεαροὺς τοῦ Τέλ-Αβίβ τὴν τέχνη τοῦ κάου-μπόυ, ἡ Βουλὴ τοῦ Ἰσραήλ συνεδριάζει. Στὸν τοῖχο, ὅπου ἄλλοτε κυριαρχοῦσε ἡ μορφὴ τοῦ Οὐίλλιαμ Χάρτ, ἓνα πατριαρχικὸ πορτραῖτο τοῦ Θεοδώρου Χέρτσλ προστατεύει τὴν Σιών πού νομοθετεῖ καὶ ἀποφασίζει. Ἡ αἴθουσα ἔχει μεταβληθῆ σὲ μιὰ συμφωνία ἀπὸ ἀπάλᾳ χρώματα καὶ ἤσυχες γραμμές. Τὸ ἔμβλημα τοῦ Ἰσραήλ, μιὰ Μενορὰ πλαισιομένη ἀπὸ φύλλα ἐληῶς, διακοσμεῖ τὸ Σῆμα. Μιὰ μεγαλοπρεπῆς κορυφὴν χρώματος γκρι ἀνοικτὸ κατεβαίνει ὡς τὸ δάπεδο πίσω ἀπὸ τὶς ἔδρες τοῦ προέδρου καὶ τῶν γραμματέων τῆς Βουλῆς, ἐνῶ ἀπάνω μιὰ σειρά ἀπὸ δώδεκα ἐπιβλητικὲς ἀσπίδες πού ἀντιπροσωπεύουν τοὺς μῆνες τοῦ εβραϊκοῦ ἔτους, διασχίζουν τὸ ταβάνι χρώματος κρέμ. Κάτω, σὲ τέσσερες σειρὲς ἀπὸ πέτσινα καθίσματα τοποθετημένα σ' ἀμφιθέατρο γύρω ἀπ' τὸ τραπέζι τῆς κυβερνήσεως, εἶναι συγκεντρωμένα τὰ ἑκατὸν εἴκοσι μέλη τῆς Κνέσσετ, τῆς πρώτης συνελεύσεως τοῦ Ἰσραήλ μετὰ ἀπὸ δύο χιλιάδες χρόνια. Σήμερα αὐτὴ ἡ αἴθουσα ἔχει τὴν ἐπισημότητα καὶ τὴν αὐστηρὴν ὁμορφίαν πού ἔχουν ὅλα τὰ ἄλλα κοινοβούλια τοῦ κόσμου.

Τὸ διπλὰνὸ κτίριο εἶναι τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖο Σὰν Ρέμο πού ἔχει ἀνακαινισθῆ σύμφωνα μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς Κνέσσετ ὥστε ν' ἀποτελέσῃ μαζὺ τῆς ἓνα καὶ μόνον μέγαρο. Ἀπάνω ὑπάρχουν αἴθουσες συνεδριάσεως γιὰ τὰ διάφορα κόμματα, ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν σπουδαιοτέρων διαπραγματεύσεων γίνεται στὸ καφενεῖο στὸ ἰσόγειο, ὅπου οἱ βουλευτές, οἱ φί-

λοι τοὺς καὶ οἱ δημοσιογράφοι μποροῦν ν' ἀπολαύσουν τὸ καλλίτερο σαλάμι καὶ τὶς καλλίτερες ρέγγες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Ἀντιθέτως πρὸς τὴ Βιβλικὴ ὑπόσχεση, αὐτὴ δὲν εἶναι γῆ μὲ γάλα καὶ μέλι, ἀλλὰ μὲ τσάι καὶ λεμόνι. Στὴν παραλία ἔξω, περιμένουν ἓνα σωρὸ παιδιὰ πού ρίχνονται μὲ φωνὲς πάνω σ' ὅποιονδήποτε βγῆ ἀπ' τὴν Κνέσσετ—ἀκόμα καὶ στοὺς κλητῆρες μὲ τὴ μπλὲ στολὴ καὶ τὰ χρυσὰ κουμπιά, καὶ στοὺς δημοσιογράφους—γιὰ νὰ τοῦ πᾶρουν ἓνα αὐτόγραφο. Τὰ παιδιὰ αὐτὰ τοῦ Τέλ-Ἀβίβ, ἀγόρια καὶ κορίτσια μὲ τὰ λαμπερὰ μάτια, πολὺ μικρὰ γιὰ νάχουν πολεμίσαι γιὰ τὸ Κράτος ἄλλα καὶ γιὰ νὰ βοηθηθῶν στὴ δημιουργία του, αἰσθάνονται ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν ἓνα χειροπιαστὸ ἐνθῦμο ἀπ' αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ ἐποχὴ, τὴν ὑπογραφή κάποιου Πάτριχ Χένου ἢ Ἰούδα Μακκασσαίου μὲ τὴν ὁποία θὰ μπορέσουν νὰ διακοσμήσουν τὸ ἥρωϊκὸ παραμῦθι πού θὰ ποῦνε κάποτε στὰ ἐγγόνια τοὺς. Μὲ τὸ ἐνστικτὸ τους, νοιώθουν ὅτι σήμερα κάθε στιγμὴ ἀποτελεῖ ἱστορία.

Τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἔχουν δίκιο. Εἶναι μιὰ μεγάλη, μιὰ ἀξέχαστη ὥρα γιὰ τὸ Ἰσραήλ. Εἶναι ἐπίσης μιὰ διδακτικὴ ὥρα. Εἶναι ὁ καιρὸς πού οἱ θεομοὶ τοῦ μελλοντικοῦ κράτους πού μὸλις τώρα περνᾶνε τὸ πρῶτο στάδιο τους, τείνουν πρὸς μιὰ συγκεκριμένη μορφὴ. Ὅτι γίνεται σήμερα στὴ Βουλὴ, στὴν Κυβέρνηση, στὰ δικαστήρια, στὴν ἀστυνομία, στὴν κρατικὴ μηχανὴ καὶ στὰ ἄλλα κυβερνητικὰ ὄργανα, καθορίζει τὴν ὁριμότητα τοῦ αἴριο. Εἶναι πολὺ νωρὸς γιὰ νὰ προβλέπη κανεὶς καθαρὰ τὸ μέλλον. Ἀλλὰ ὄχι τόσο ὥστε μὴ νὰ εἶναι φανερὴ μιὰ διευκρίνιση τῶν τάσεων, καὶ εἶναι ὅπωςδήποτε και-

(*) Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Commen Tary»

ρός για μιὰ σύντομη προκαταρκτική εκδήση για τὴν ἀνάπτυξη μερικῶν θεσμῶν τοῦ Ἰσραήλ κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς ἐλευθερίας του.

Μὴ ἔχοντας τὴ δυνατότητα νὰ συμβουλευθῆ τὸς ψηφοφόρους ἐνῶ οἱ

*Ο κ. Σπρίντζακ, πρόεδρος τῆς Κνέσσετ.

ἐνοπλοὶ Ἀραβες εἰσέβαλαν στὴν Παλαιστίνη τὸν Μάιο τοῦ 1948, ἡ προσωρινὴ Κυβέρνηση σχημάτισε μιὰ προσωρινὴ Βουλὴ μὲ τὰ μέλη τῶν δύο σωμάτων πού οἱ ἔβραιοὶ τῆς Παλαιστίνης εἶχαν ἐκλέξει κατὰ τὸ παλαιθόν. Τὸ ἕνα ἦταν τὸ «Βάντ Λεουμί» («Αἰρετὸ Συμβούλιο») πού διηύθυνε τὶς ἔβραϊκὲς ὑποθέσεις ὑπὸ τὴν Ἐντολή, τὸ ἄλλο ἦταν ἡ ὁμάδα πού εἶχε ἐκλεγῆ γιὰ νὰ ἀντιπροσωπεύσει τὴν Παλαιστίνη στὸ παγκόσμιο Σιωνιστικὸ Συνέδριο. Αὐτὸ τὸ μικροσκοπικὸ «Συμβούλιο τοῦ Κράτους», πού ἐνισχυμένο ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν κομμάτων πού δὲν ἀντιπροσωπεύοντο στὰ σώματα αὐτά, ἔκανε χρῆσιν Βουλῆς ἐπὶ ἐννέα μῆνες βάσει ἐνὸς διατάγματος τῆς κυβερνήσεως, εἶχε τὸ διπλὸ σκοπὸ νὰ

προετοιμάσει συνταγματικὲς ἐκλογὲς καὶ νὰ ἐπικυρώσει ἐκ τῶν ὑστέρων τὶς πράξεις τῆς κυβερνήσεως. Μολονότι δὲν εἶχε νομοθετικὴ ἐξουσία, τὸ Συμβούλιο αὐτὸ δημιούργησε πολλὰ προηγούμενα διαδικασίας, πού ἡ Κνέσσετ τροποποιεῖ μὲ μεγάλη προσοχή, σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ παράδοση αἰῶνων καὶ ὄχι μνηῶν.

Ἡ Κνέσσετ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν κανονικῶν ἐκλογῶν τοῦ Ἰανουαρίου. Ἀπὸ 506.567 ψηφοφόρους, ψήφισαν 440.080 καὶ ἔγιναν μόνον 5479 ἐπαναληπτικὲς ψηφοφορίες—μιὰ ἀξιοσημείωτη ἐκδήλωση πολιτικῆς ὀριμότητας. Ἡ Κνέσσετ συνεδρίασε γιὰ πρώτη φορὰ τὸν περασμένο Φεβρουάριο στὴν Ἱερουσαλήμ, στὸ μέγαρο τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πρακτορείου, ὅπου ὁ Χάϊμ Βάϊτμαν ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Μαζί του ἐξελέγησαν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κόμματα ἕνας πρόεδρος καὶ δύο ἀντιπρόεδροι τῆς Βουλῆς καὶ ψηφίσθηκε ἕνας «Μεταβατικὸς Νόμος» πού καθόριζε τὴ διαδικασία γιὰ τὸν σχηματισμὸ τῆς πρώτης Κυβερνήσεως. Ἀκολούθησαν τρεῖς ἐβδομάδες διαπραγματεύσεων γιὰ τὴν κατανομὴ τῶν Ὑπουργείων μεταξὺ τῶν τεσσάρων κομμάτων τῆς πλειοψηφίας. Καὶ ὕστερα, κατὰ τὸν Μάρτιο, ὁ Δαβίδ Μπέν Γκούριον παρουσίασε τὴν κυβερνήσῃ του καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς στὴν Κνέσσετ πού εἶχε μεταφερθῆ πρὶν στὸ Τέλ-Ἀβίβ. Ἔτσι ὁρκίσθηκε ἡ πρώτη συνταγματικὴ κυβέρνησις τοῦ Ἰσραήλ.

Ἦταν ἀναπόφευκτο ἡ νέα Βουλὴ νὰ εἶναι «ἡπειρωτικὴ» στὸ πνεῦμα καὶ στὴν ἀτμόσφαιρα, λόγῳ τοῦ συστήματος τῶν πολλῶν κομμάτων (δώδεκα) πού εἶχε ἐπιβληθῆ ἀπὸ τὴν εὐρωπαϊκὴ καταγωγὴ ὄλων τῶν μεγαλύτερων πολιτικῶν τοῦ Ἰσραήλ. Μιὰ χαρακτηριστικὴ τροποποίησις τῆς εὐρωπαϊκῆς φόρμουλας προκλήθηκε ἀπὸ τὴν χρόνιαν ἀδυναμία τῶν ἔβραϊκῶν κομμάτων νὰ μὴ ὀνομαστοῦν παρὰ φιλελεύθερα ἢ ἀριστερά. Στὴν Ἱερουσαλήμ, τὸ κόμμα Χερουτ (Ἐλευθερία) τοῦ Μεναχέμ Μπεϊγκάν, νόμιμη

ἐκδοχὴ τοῦ ὑπερεθνικόφρονος Ἰργκὸν Τσβαί Λεουμί, πρόβαλε ἀντιρροήσεις ὅταν τοῦδωσαν τὰ καθίσματα τῆς ἄκρας δεξιάς, καὶ ἐγκατεστάθηκε πρὶν ἀπὸ τὸ Μαρξιστικὸ Μαπάμ, γεγονός πού καθ' ὅλη τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιβλητικῆς συνεδριάσεως προκάλεσε ζωνῆς ἀντεγλήσεις.

Αὐτὴ ἡ σύγκρουσις ἀποσοβήθηκε στὸ Τέλ-Ἀβίβ χάρις σὲ μιὰ εὐφυῆ ἐπινόηση, νὰ κἀθωνται τὰ κόμματα ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς δεξιὰ σύμφωνα μὲ τὴν δύναμή τους. Ἔτσι οἱ μετριοπαθεῖς σοσιαλιστὲς Μαπαί τοῦ Μπέν Γκούριον βροῦθησαν στὴν ἄκρα ἀριστερὰ καὶ τὸ Χερουτ ἀκριβῶς στὸ κέντρο, ἀμέσως μετὰ τὸν εἰρηρικὸ θερησκευτικὸ συνασπισμὸ. Ὁ Νάθαν Φρίντμαν Ἰέλλιν, πού εἶχε ἀποφυλακισθῆ μὲ τὴ γενικὴ ἀμνηστία μετὰ τὴν ἐκλογὴ του, εἶναι ὁ μόνος βουλευτῆς ἐκείνης τῆς φλογερῆς ὁμάδος ἀπὸ πιστοὺς, κάποτε γνωστῆς ὡς Στέρν Γκάγκ, καὶ κἀθετα μόνος του στὴν ἄκρα δεξιὰ.

Κατὰ τὰ ἄλλα, ἡ Κνέσσετ εἶναι ἕνα κρᾶμα ἀπὸ βρετανικὲς καὶ ἡπειρωτικὲς μεθόδους, πρὸ παντὸς γαλλικέ, μὲ ἔβραϊκά συμπληρώματα. Οἱ νόμοι περνᾶνε ἀπὸ τρεῖς ἀναγνώσεις (βρετανικὸ σύστημα) καὶ μελετοῦνται ἀπὸ ἐννέα ἐπιτροπὲς (γαλλικὸ σύστημα). Ἐνα βασικὸ σημεῖο πού καθορίσθηκε κατὰ τοὺς πρώτους μῆνες τῆς ὑπάρξεώς τῆς Κνέσσετ, εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνησις, καὶ ὄχι ἡ Βουλὴ, ἀποφασίζει πῶς νὰ νομοσχέδια θὰ κατατεθοῦν.

Ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ εἶναι ἡ Κνέσσετ, ἀλλὰ μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς κυβερνήσεως εἶναι αὐτὸ τὸ πρῶτο στάδιο ἀνασυγκροτήσεως ἀποτελεῖ ἐνταῖμα ἡγεσία, ὁ Μπέν Γκούριον κατόρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ κυβέρνησις εἶναι ἀομόδια νὰ καταθέσῃ νομοσχέδια καὶ ἡ Κνέσσετ εἶναι ἀομόδια νὰ τὰ ψηφίσῃ ἢ νὰ τὰ ἀπορρίψῃ. Καὶ οἱ ἐπιτροπὲς δὲν ἔχουν, ὅπως συμβαίνει σ' ἄλλα κοινοβούλια, τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσουν ὡς ἀνώτατοι ἐπιθεωρητὲς ὑπουργείων καὶ ὀργανισμῶν. Μιὰ ἐπιτροπὴ, πρὸς τὸ παρόν, ξαναεξετάζει ἕνα νομοσχέδιο

τῆς ἀομοδιότητάς της καὶ μπορεῖ νὰ ὑποδείξῃ τὴν τροποποίησίν της, ἀλλὰ εἶναι ἡ κυβέρνησις πού δέχεται τὴν τροποποίησιν καὶ ὄχι ἡ ἐπιτροπὴ πού τὴν ἐπιβάλλει.

Γενικῶς, ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος πάνω στὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εἶναι ἀκόμα ἀκαθόριστος, πρὸ παντὸς ἀπ' ὅτου οἱ «Μαπαίνικς» τοῦ Μπέν Γκούριον κατέλαβαν τὶς στρατηγικὲς θέσεις. Ὑπάρχει ἕξ ἄλλου μιὰ τάση νὰ γίνῃ ἡ οὐσιαστικὴ συζήτηση τῶν νομοσχεδίων μᾶλλον στὶς ἐπιτροπὲς, στὶς ὁποῖες ὅλα τὰ κόμματα ἀντιπροσωπεύονται ἀναλόγως μὲ τὴ δύναμή τους, παρὰ στὴν Βουλὴ. Κι' ὅταν ἕνα νομοσχέδιο γυρίζει στὴν Κνέσσετ γιὰ τὴν τελικὴ συζήτηση καὶ τὴν ψηφοφορία, τὸ περιεχόμενό του καὶ ἡ μοῖρα του ἔχουν ἤδη ἀποφασισθῆ. Πάντως κάθε νομοσχέδιο κάνει τὴν πρώτη καὶ τὴν τελευταία ἐμφάνισίν του μπροστὰ στὴν ὅλη μέλεια τῆς Κνέσσετ, καὶ ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει παραχωρήσει τίποτε ἀπὸ τὸ τόσο ζηλότυπα φυλαγμένο δικαίωμά της νὰ ἐκφέρῃ τὴ γνώμην της.

Τὸ τελευταῖο Συμβούλιο τοῦ Κράτους, μὲ μιὰ ἐπανάστασις ἀνευ προηγουμένου στὰ ἔβραϊκά χρονικά, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μπαρ Κοχμπά, καθιέρωσε, σὲ πέντε λεπτὰ τὸ χρόνον γιὰ τοὺς ρήτορες. Ἀλλά, ὅταν ἡ Κνέσσετ συνεδρίασε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἱερουσαλήμ, ἄνοιξαν τὰ πηγᾶδια τῆς εὐφράδειας. Ἀπὸ τότε ἡ ρητορικὴ φούντωσε. Ἀφοῦ οἱ ἔβραιοὶ περιμέναν δυὸ χιλιάδες χρόνια γιὰ νὰ μιλήσουν, οἱ ἀντιπρόσωποί τους δὲν φαίνονται διατεθειμένοι νὰ περιμένουν οὔτε ἕνα λεπτὸ περισσότερο. Οἱ μισοὶ ἀπ' τοὺς βουλευτὲς μπορεῖ νὰ εἶναι στὸ καφενεῖο τῆς Βουλῆς γιὰ νὰ φάνε ἕνα «στρουντέλ», ἀλλὰ πάνω στὸ βῆμα θὰ ἀρχοῖ πάντα κάποιος πού ἐξηγεῖ τὴν ψῆφον του, κερδίζοντας ἔτσι λίγο χρόνο στὶς ἐφημερίδες. Μὴ ἔχοντας συναίσθησι τῆς ρητορικῆς του δεινότητος, πολὺ συχνὰ πετυχαίνει τὴ μέγιστη ἀπόδοσιν τῶν φωνητικῶν του δυνατοτήτων. Ὅταν κάποτε, ὁ πρόεδρος τὸν παρακάλεσε νὰ μιλήσῃ λίγο συγώτερα, ὁ ἀγανακτισμένος βουλευτῆς

Ἡ Κνέσσετ συνεδριάζει.

ξεκούφανε τὴ Βουλὴν, οὐρλιάζοντας στὸ μικρόφωνο : « ποιὸς φωνάζει ; ».

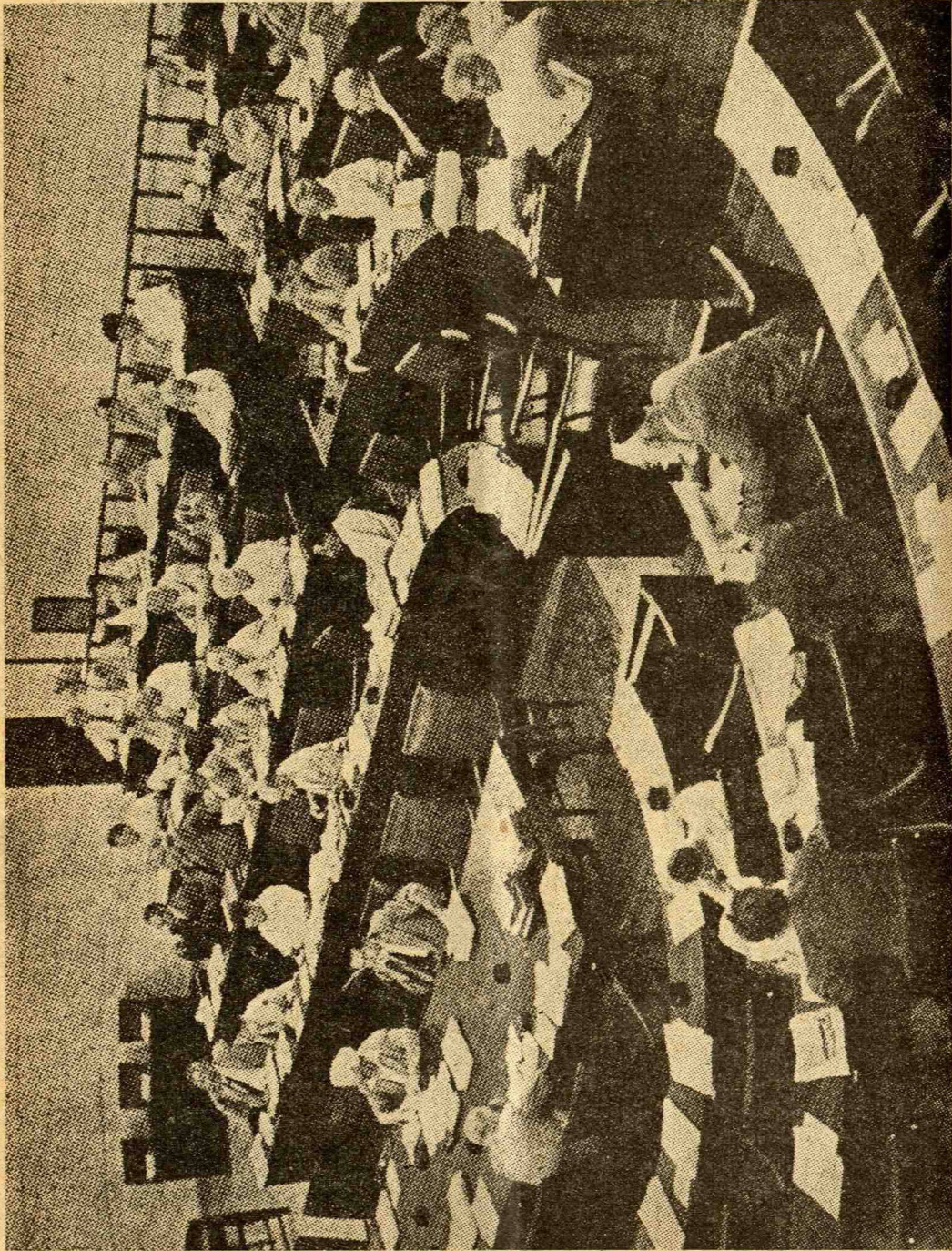
Ἄλλὰ συνήθως, καὶ ὁ πρόεδρος, Ἰόσεφ Σπρίντζακ, καὶ ἡ Κνέσσετ, κρατᾶνε ἓνα σταθερὸ ἐπίπεδο αποτελεσματικότητος καὶ ἀξιοπρέπειας. Χάρη σὲ μιὰ νέα καὶ ἐξυπνὴ διαδικασία ἡ Βουλὴ ἀποφασίζει πόσο ἀκριβῶς θὰ βαστήξῃ ἡ συζήτηση γιὰ κάθε νομοσχέδιο, καὶ πόσο καιρὸ δικαιούται κάθε κόμμα. Ἡ ὑπέρβαση τῶν χρονικῶν ὁρίων ἀπ' ἓνα ρήτορα ἀποβαίνει εἰς βάρος τοῦ κόμματός του. Οἱ ρήτορες στολίζουν τὰ επιχειρήματά τους μὲ λογοτεχνικὰ καὶ ἄλλες παρεκβάσεις, καὶ ἔχουν τὴν τάση νὰ καιροσκοποῦν μὲ τὸ μικρὸ φῶς πού τοὺς εἰδοποιεῖ, ὅτι ἡ ὥρα πέρασε. Οἱ βουλευτὲς διακόπτουν μὲ εἰρωνικὰ παρατηρήσεις, ὁ πρόεδρος ἀντιλέει καὶ ἀγορεύει καὶ χτυπᾷ τὸ σφυρί. Ἄλλὰ ὅλοι μαθαίνουν. Ἡ φινέτσα καὶ ἡ πειθαρχία ἀποκτοῦνται μὲ τὸ καιρὸ. Καλὰ εἶπε, ὁ Σπρίντζακ : « Μήπως ἦταν κι' ὁ πατέρα μου πρόεδρος τῆς Κνέσσετ ; »

Ἐχῶ δεῖ παλιότερα κοινοβούλια μὲ ὀλιγότερη ἀξιοπρέπεια. Ἐχῶ ἐπίσης δεῖ κοινοβούλια ἃ ἔπαιον ἢ πειθαρχία εἶναι ἀπόλυτη, ὅπου νομοσχέδια πού ἀλλάζουν δόκνηση τὴ συγκρότηση καὶ τὴν ἱστορία ἑνὸς κράτους ὑποβάλλονται, συζητοῦνται καὶ ψηφίζονται δὲ ἀβοῆς, χωρὶς καμμιὰ διαφωνία, στὸ διάστημα μιᾶς ὥρας. Δὲν ὑπάρχει τέτοιος κίνδυνος στὴν Κνέσσετ. Θὰ μπορούσε νὰ ζητήσῃ κανεὶς λίγο περισσότερη ἐλαστικότητα στὶς τάξεις τῶν κομμάτων. Ἐκτὸς ἀπὸ ἐλαφρὰ παραλλαγὰς σὲ μὴ σοβαρὰ ζητήματα, κάθε κόμμα ψηφίζει σταθερὰ κατὰ τὴν φανερῶν προσυνεννοήσεων. Μολονότι ἡ ἴδια θαυμαστὴ ὁμοφωνία συναντᾶται συχνὰ καὶ στὰ Δυτικὰ κοινοβούλια—κι' ἐδῶ ὑπάρχει ἐπὶ πλέον ἡ δικαιολογία ὅτι πρόκειται γιὰ ἐθνικὴ ἀνάγκη—αὐτὸ δὲν συμβάλλει στὴν καλὴ λειτουργία τοῦ θεσμοῦ. Ὑπερβολικὴ ὁμοφωνία μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλο τόσο ὀλέθρια ὅσο ἡ διαφωνία.

Λένε γιὰ τὸν Μπὲν Γκουριὸν ὅτι ἀρνήθηκε τὸ στέμμα τοῦ Ἰσραὴλ μόνο ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ Δαβὶδ ὁ 2ος.

Ὁ μικρὸς δυναμικὸς ἄνθρωπος μὲ τ' ἄσπρα μαλλιά γύρω ἀπ' τὴ φαλάκρα, κυβέρνησε τὴ χώρα μὲ τὴν ἀνεξάντλητὴ ἐνεργητικότητά του. Στὴν προσωπικὴ του διεύθυνση τοῦ πολέμου ἀποδίδεται γενικῶς ἡ νίκη. Τώρα πού ἀνέλαβε νὰ κυβερνήσῃ τὴν οικονομικὴ κρίση, θὰ ἔχῃ καὶ τὴ νίκη αὐτή, ἂν κερδίσῃ κι' αὐτὴ τὴ μάχη. Ἄλλὰ τὸ ἀντίτιμὸ της εἶναι ἡ ὑπερσυγκέντρωση τῶν ἀρμοδιοτήτων, ἓνα ἔργο ἀνώτερο ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη δύναμη, καὶ μιὰ χρόνια συμφόρηση καὶ στὰ κατώτερα γραφεῖα, ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς. Τὸ ἴδιο περίπου συμβαίνει μὲ τὸν Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐλιέζερ Κατλάν καὶ σὲ μικρότερο βαθμὸ, σχεδὸν μ' ὅλα τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως.

Πάει ὁ παλιὸς καλὸς καιρὸς τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πρακτορείου πού ἀκόμα κι' ἓνας ἀπλὸς δημοσιογράφος—γιὰ νὰ μὴ ποῦμε κι' ἓνας σημαντικὸς δωρητὴς—μποροῦσε νὰ καθίσῃ νὰ συζητήσῃ ἐπὶ μακρὸν μὲ οἰοδύητε ἡγέτη. Σήμερον ὁ ἡγέτης εἶναι μέλος τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ἰσραὴλ. Περνάει σὲ μιὰ πελώρια λιμουζίνα μὲ τὴ σημαϊοῦλα τῆς Σιών, κι' ἓνα ὀπλισμένο σωματοφύλακα ὄρθιο στὴν πόρτι. Τοῦ καιροῦ του γίνεται αὐστηρὴ κατανομή, ὅπως μὲ τὸ βούτυρο. Εἶναι δυσκολότερο νὰ πεύχῃς μιὰ συνέντευξη μαζί του, παρὰ μὲ τὸν Πάπα, ὅπως μπορεῖ νὰ βεβαιώσῃ ὁ ὑποφαινόμενος ἐξ ἰδίας πείρας. Ἄλλὰ τὸ κυριώτερον εἶναι ὅτι οἱ ὑπουργοὶ δυσκολεύονται φοβερὰ νὰ τὰ βγάλουν πέρα, γιατί προσπαθοῦν νὰ κάνουν περισσότερον ἀπ' ὅτι μποροῦνε. Παραδείγματός χάριν, χάνουν ἀτέλειωτες ὥρες στὸ τραπέζι τῆς κυβερνήσεως στὴν Κνέσσετ, ἀντὶ νὰ ἔχουν ἓνα κοινοβουλευτικὸ ὑφυπουργὸ πού νὰ τοὺς ἀντιπροσωπεύῃ. Λαμβάνουν μέρος ἐπίσης σὲ συζητήσεις τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν τῆς Κνέσσετ. Στὸ μεταξύ τὰ προβλήματα τῆς διοικήσεως συσσωρεύονται. Σ' ὀρισμένα ὑπουργεῖα ἄκουσα ὑπαλλήλους νὰ ἐκφράζον ἰδιωτικὰς ἀμφιβολίας κατὰ πόσον οἱ ὑπουργοὶ τῶν θάχων πιά καιρὸ γιὰ

Πάλι η Κνέσσετ. Στο τραπέζι της Κυβερνήσεως διακρίνεται ο Μπέν - Γκουριόν.

οργανωμένη δουλειά και ακόμα περισσότερο για οργανωμένη μελέτη. Αυτό μπορεί να οφείλεται σ' έλλειψη αρμοδίου προσωπικού. Άλλα όποια και νάνα ή αιτία, ένας εσύρτος καταμερισμός της υπουργικής εργασίας πρέπει να είναι η πρώτη ανάμεσα στις επείγουσες μεταρρυθμίσεις του Ισραήλ.

Ο «B.G.», όπως τον λένε χαϊδευτικά οι φίλοι του, διευθύνει την κυβέρνηση του σαν να ήταν δημοσιόσκαλος. Όταν το κυβερνητικό τετραετές Σχέδιο Αναπτύξεως και Αποροφήσεως ετοιμάσθηκε, το τύπωσε σε φυλλάδιο που κάθε υπουργός έπρεπε να έχει πάντα στη τσέπη, και σε αφίσες που κάθε υπουργός πάλι έπρεπε να βάλει στον τοίχο ή κάτω απ' τὸν ρύσταλλο τῶν γραφείων του. Ο «B.G.» ζήτησε επίσης από κάθε υπουργό να κυττάξει το Σχέδιο κάθε πρωί και να ρωτήσει τον εαυτό του τί είχε κάνει και τί σκόπευε να κάνει εκείνη τὴ μέρα για τὴν πραγματοποίησή του. Θεωρητικῶς κάθε υπουργός έχει αυτοπροαίρετα δικαιώματα, γιατί οι εξουσίες τῶν Υπατου Ἀρμοστή τῆς Ἐντολῆς έχουν διανεμηθῆ μεταξὺ τῶν διαφόρων υπουργῶν και επίσης αναγνωρισθῆ σ' αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Ἐφημερίδα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως, όταν ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής ἀνεχώρησε με τὰ βρετανικὰ στρατεύματα. Κάθε υπουργικὴ ἀπόφαση—συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐκτάκτων μέτρων που ἰσχύουν για τρεῖς μῆνες ἐκτὸς ἀν ἀκρωθοῦν ἀπ' τὴν Κνέσσετ—ἰσχύει ἀπ' τὴν δημοσίευσή του στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ κάθε ἀντίτυπο τῆς Ἐφημερίδας, προτοῦ πάει στὸ τυπογραφεῖο, περνάει ἀπ' τὸ γραφεῖο τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅπου μπορεί νὰ «κρατηθῆ».

Στὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ὅμως αὐτὸ δὲν φαίνεται νάχη συμβῆ ἀκόμα, γιατί κανένας υπουργός δὲν θὰ μπορούσε νὰ σκεφθῆ ν' ἀναλάβῃ μιὰ κάπως σημαντικότερη πρωτοβουλία χωρὶς νὰ συμβουλευθῆ τὸν πρωθυπουργό ἢ ὅλους τοὺς συναδέλφους του στὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο, που συνήθως συνεδριάζει

μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα. Ο «B.G.» ἐλέγχει τὴν ἡμερησία διάταξη τῶν συνεδριάσεων και μπορεί νὰ συγκαλέσῃ ἔκτακτες συνεδριάσεις. Ἀλλὰ πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι έχει ὑποβάλλει στὴν ἡμερησία διάταξη και τὰ δικὰ του τὰ σχέδια. Οἱ κυβερνητικὲς ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ ἀπλὴ πλειοψηφία, στὴν ὁποία ὁ Πρόεδρος έχει ἓνα ψῆφο ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι. Φυσικὰ τὸ κόμμα του, τὸ Μαπαΐ, ἔχει ἑννέα ἀπὸ τὰ δεκαῆξι ὑπουργεῖα. Μολαταῦτα ὁ «B.G.» ἔτυχε νὰ καταψηφισθῆ, ἀκόμα και σ' ἓνα ζήτημα που ἀφοροῦσε τὴ διαμόρφωση τῶν συνόρων. Ἀφοῦ ληφθῆ, μιὰ ἀπόφαση γίνεται εὐθύνῃ κάθε ὑπουργοῦ, και κινεῖται ἀπὸ τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως δὲν μπορεί νὰ τὴν καταψηφίσῃ στὴν Κνέσσετ. Ἐνας ὑπουργός μπορεί νὰ ἐκφέρει τὴν προσωπικὴν του γνώμη στὴν Κνέσσετ, μόνο ἐὰν ἡ πλειοψηφία τοῦ κυβερνητικοῦ συμβουλίου τοῦ παραχωρῆ ἐξαιρετικῶς αὐτὸ τὸ προνόμιο. Μπορεῖ ὅμως ν' ἀπόσχῃ ἀπ' τὴν ψηφοφορία ἐκτὸς πάλι ἀν ἡ πλειοψηφία τοῦ κυβερνητικοῦ συμβουλίου ἀποφασίσῃ τὸ ἀντίθετο.

Αὐτὸς ὁ ἐσωτερικὸς κανονισμός έχει ἐμπνευσθῆ προ παντὸς ἀπὸ τὰ γαλλικὰ κα' ἐλβετικὰ πρότυπα. Ἀλλὰ ὁ βασικὸς νόμος που κυβερνᾷ σήμερα τὸ Ἰσραήλ ἐμπνέεται σχεδὸν ἐντελῶς ἀπὸ τὸ βρετανικὸ πρότυπο. Όταν ἡ Ἐντολοδόχος Δύναμις ἀνεχώρησε, ἡ προσωρινὴ Ἰσραηλιανὴ Κυβέρνηση παρέλαβε ἀτόφια τὴ νομοθεσία που οἱ Βρεταννοὶ ἄφισαν πίσω τους—ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς περιορισμοὺς τῆς μεταναστεύσεως και τῆς πωλήσεως τῶν γαιῶν. Μιὰ τέτοια κληρονομιά ἀποτελεῖ τὴ φυσικὴ ἔκτακτη διαδικασία στὴ διαδοχὴ τῶν Κοατῶν. Μπορεῖ νὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς προὶν βγάλλῃ τὸ Ἰσραήλ, ἀρχαῖο ἔθνος τοῦ Νόμου, ἓνα δικὸ του βασικὸ νόμο και ἓνα δικὸ του σύνταγμα.

Ὑπάρχουν ἀρκετὰ σχέδια συντάγματος, ἀπ' τὰ ὁποία τὸ πιὸ διαφημισμένο εἶναι ἐκεῖνο τοῦ Λρος Λέο Κόν, πολιτικοῦ συμβούλου τοῦ Ἰσραηλιανοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν και ἐμ-

πειρογνώμονος εκτός απ' τὰ ἄλλα, γιὰ τὸ σύνταγμα τοῦ Ἐλευθέρου Ἰσραηλικοῦ Κράτους.

Ἀλλὰ ἡ δυσκολία εἶναι ὅτι ἡ συζήτηση καὶ ἡ ψήφιση θὰ ἀναβληθοῦν ἐπ' ἄοριστο. Καὶ ἔχει τεθῆ σιωπηρῶς κατὰ μέρος καὶ τὸ ζήτημα τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς Κνέσσεν—ἐὰν εἶναι μιὰ ἀπλή συντακτικὴ συνέλευση ἢ ἓνα κοινοβούλιο μὲ κανονικὴ θητεία.

Γιατί αὐτὴ ἡ ἀναβολή; Γιατί ὁ Μπέν Γκουριὸν καὶ ὁ συνασπισμὸς του φοβοῦνται μιὰ διασπαστικὴ συζήτηση πάνω στὴ βασικὴ συγκρότηση τοῦ κράτους, τὴ στιγμή πού τὸ Ἰσραὴλ ἀντιμετωπίζει ἀκόμα τὰ ἐπιτακτικὰ προβλήματα ἐνὸς ἐχθρικοῦ ἀραβικοῦ κόσμου, τῆς ἀπορροφῆσεως τῶν μεταναστῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνοο-

θώσεως. Οἱ ἄθεοι καὶ οἱ ραββίνοι, παραδείγματος χάριν, ὁπαδοὶ τῆς κυβερνήσεως καὶ οἱ δύο, συμφωνοῦν ὅτι εἶναι καλλίτερα νὰ ἐπιτευχθῆ μιὰ ἐλάχιστη συμφωνία γιὰ τὶς σχέσεις μεταξὺ κράτους καὶ ἐκκλησίας τώρα, πού τὸ Ἰσραὴλ συγκεντρώνει ὅλη τὴ δύναμή του στὴν προσπάθεια νὰ βρεθῆ στέγη γιὰ ἓνα ἑκατομύριο νέους κατοίκους, παρὰ νὰ χωρισθῆ ἡ χώρα ἀπὸ δογματικὲς διαμάχες. Ἔτσι φαίνεται ὅτι ἡ σκέψη εἶναι ν' ἀντιμετωπισθῆ κάθε ζήτημα χωρία, καθὼς ἐμφανίζεται μέρα μὲ τὴ μέρα, ὅπως κάνουν οἱ Ἄγγλοι, παρὰ νὰ ἐπιβληθῆ ἓνα Σύνταγμα σὲ μιὰ κοινωνία σὲ συνεχῆ ἀνάπτυξη. Τὸ ὅτι οἱ Ἄγγλοι βγάλανε ἓνα Μπέβιν—λέει ὁ Μπέν Γκουριὸν—δὲν σημαίνει ὅτι ὅλα ὅσα κάνουν δὲν εἶναι καλά».

Οἱ ἀρχαιολογικοὶ θησαυροὶ τῆς σπηλιᾶς τῆς Ἱεριχῶς

Ἡ πρόσφατη ἀνακάλυψη ἐβραϊκῶν χειρογράφων, κατὰ 1100 χρόνια περίπου ἀρχαιοτέρων ἀπὸ τὰ παλιότερα πού εἶναι γνωστὰ μέχρι σήμερα, προκάλεσε μεγάλη αἴσθησι στὸν ἀρχαιολογικὸ κόσμον. Οἱ ἀρμόδιοι δηλώνουν ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν μεγαλύτερη ἀνακάλυψη πού ἔγινε ποτὲ στὴν ἀρχαιολογία.

Ἡ ἀνακάλυψη τῶν χειρογράφων.

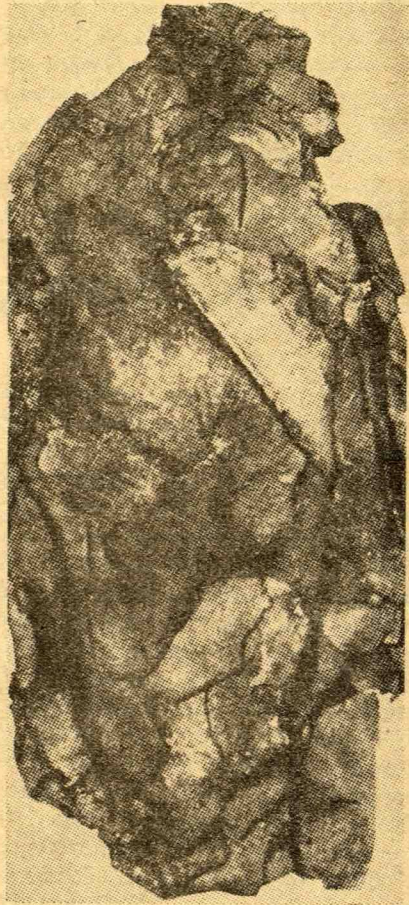
Ἡ ἱστορία τῶν χειρογράφων ἀρχίζει ἀπὸ τὸ φθινόπωρον 1947. Ἐνας ἄραβας τσοπάνης ὠδήγησε τὸ κοπάδι του γιὰ βοσκὴ στους λόφους τῆς παραλίας τῆς Νεκρῆς Θάλασσας. Ἐνα ἀρνὶ ἀπομακρύνθηκε καὶ ὁ τσοπάνης, ὅταν πῆγε νὰ τὸ ξαναφέρει, εἶδε ἓνα κυκλικὸ ἄνοιγμα σ' ἓνα βράχο. Ἐρριξε μιὰ ματιὰ ἀπὸ περιέργεια, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε ν' ἀντιληφθῆ παρὰ μόνο μιὰ μεγάλη μαύρη σπηλιά. Ἀρπάξε μιὰ πέτρα, τὴν ἔρριξε κι' ἄκουσε τὸ θόρυβον ἐνὸς ἀντικείμενου πού γίνεται κομμάτια. Φοβισμένος ἔφυγε, ἀλλὰ γύρισε ἀργότερα μ' ἓνα φίλο του. Μαζὶ ἔρευ-

νήσανε τὴ σπηλιὰ καὶ ἀνακάλυψαν μεγάλα δοχεῖα μέσα στὰ ὁποῖα βρῆκαν, ὄχι χρυσό, ἀλλὰ χειρόγραφα τυλιγμένα σὲ δερμάτινους κυλίνδρους, σκεπασμένα ἀπὸ μιὰ ἄγνωστη γραφή. Πῆρανε μαζί τους ὀκτῶ κυλίνδρους πού μοιράσθηκαν μεταξύ τους, καὶ φύγανε. Μετὰ ὁ καθένας τους προσπάθησε νὰ τοῦς πουλήσῃ σὲ ἐμπόρους τῆς Βηθλεέμ. Ἀφοῦ δὲν τὸ κατάφεραν, ὁ ἓνας ἀποτάθηκε στὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἱερουσαλὴμ πού ἀγόρασε τοὺς τέσσαρες κυλίνδρους πού τοῦ προσέφεραν. Ὁ ἄλλος πούλησε τὸ μερίδιον του στὸ μοναστήρι τοῦ Ἀγίου Μάρκου στὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀπ' ὅπου τὰ χειρόγραφα ἐστάλησαν τελικῶς στὴν Ἀμερικανικὴ Σχολὴ Ἀνωτολικῶν Ἐρευνῶν πού τὰ φωτογράφησε γιὰ νὰ τὰ δημοσιεύσῃ. Μόνο τὸ 1938 μιὰ ἀρχαιολογικὴ ἀμερικανικὴ ἐφημερίδα ἔκανε γιὰ πρώτη φορά μνεῖα τῆς ἀνακαλύψεως, σ' ἓνα μικρὸ ἄρθρον πού, διαπιστώνοντας ὅτι τὰ χειρόγραφα ἦσαν βιβλικά κείμενα γραμμένα στὰ ἀρχαῖα ἐβραϊκά, τὰ τοποθέτησε στὸ δεύτερον αἰῶνα

π.Χ. και έδειξε έτσι την τεράστια αξία τους. Ο πόλεμος εμπόδισε μιá βαθύτερη έρευνα στο μέρος της ανακαλύψεως, που κατέχεται από τους Άραβες.

Οί ανασκαφές στη σπηλιά.

Τό Φεβρῤιο 1949, μιá αμερικανική έφημερίδα δημοσίευσε πληροφο-

Τά χειρόγραφα όπως ήσαν τή στιγμήν της ανακαλύψεως.

ρίες αρκετά ακριβείς για την ανακάλυψη και ανέφερε ότι ή σπηλιά βρισκόταν κοντά στο Έιν Φεσκά, νοτίως της Ίεριχῶς. Αύτῃ τήν πληροφορία οί αμερικανοί τήν πήραν από τούς μοναχούς του Άγίου

Μάρκου, ένας άπ' τούς όποιους, όπως φαίνεται, είχε έπισκεφθῃ τή σπηλιά μαζί με τόν Άραβα τσοπάνι. Με τήν παρότρυνση του κ. Τζ. Λάνκεστερ Χάρντικ, έπιμελητή τών αρχαιοτήτων του Βασιλέα Άμπντουλλά, μιá αποστολή του Τμήματος Αρχαιοτήτων της Υπεριορδανίας, άρχισε τις έρευνες στο ιστορικό μέρος. Μετά από τρεις μέρες αναζητήσεων, κατόρθωσε νά βρη τή σπηλιά. Ο κ. Χάρντικ, που είναι Άγγλος, ζήτησε τή συνδρομή της Βιβλικής και Αρχαιολογικής Γαλλικής Σχολής της Ίερουσαλήμ και του Γαλλικού Αρχαιολογικού Μουσείου για τήν έρευνα της σπηλιάς και τήν εξέταση τών ευρημάτων. Σύμφωνα μ' ένα άρθρο του κ. Χάρντικ που δημοσιεύθηκε στο «Τάϊμς» του Λονδίνου, πολλές εκατοντάδες μικροκομμάτια άπ' τά χειρόγραφα και από τά δοχεία, και κομμάτια από μάλλινο ύφασμα που χρῆσιμευον για νά τυλίγουν τά χειρόγραφα, βρέθηκαν στη σπηλιά. Στο άρθρο του ό κ. Χάρντικ είναι της γνώμης ότι ήδη από τήν έποχή τών Ρωμαίων άλλος είχε έπισκεφθῃ τή σπηλιά, και αναφέρει ένα κείμενο του Όριγένη, στο όποιο λέγεται ότι κατά τή βασιλεία του Καρκάλλα, τό 217 π.Χ., κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης είχαν βρεθῃ κοντά στην Ίεριχῶ. Ο Όριγένης τονίζει ότι οί κύλινδροι ήσαν τυλιγμένοι στο μαλλι και βαλμένοι σε δοχεία. Η συγκέντρωση τών υπολειμμάτων έδειξε ότι τουλάχιστο σαράντα δοχεία βρισκόντουσαν στη σπηλιά. Είναι όλα του ίδιου τύπου και έχουν 60 εκατοστά ύψος και 25 διάμετρο. Δεδωμένου ότι 5 ή 6 κύλινδροι μπορούσαν πολύ καλά νά τοποθετηθουν σ' ένα δοχείο, μπορεί νά συμπεράνει κανείς ότι τουλάχιστον 200 κύλινδροι είχαν φυλαχθῃ στη σπηλιά.

Η γνώμη του καθηγητού Σούκενικ.

Ο κ. Ε. Α. Σούκενικ, καθηγητής

Άρχαιολογίας στο έβραϊκό πανεπιστήμιο της Ίερουσαλήμ και διευθυντής του Μουσείου Έβραϊκών Αρχαιοτήτων, δήλωσε ότι τά χειρόγραφα της Ίεριχῶς αποτελούν τή σημαντικότερη ανακάλυψη έ-

Τά χειρόγραφα άπλωμένα.

βραϊκών κειμένων που έγινε έως σήμερα.

Ο καθηγητής Σούκενικ τόνισε ότι ή γλώσσα τών χειρογράφων έχει άγνό βιβλικό ύφος και είναι ώραιότατη. Σε μερικά χειρόγραφα, ή ορθογραφία τών λέξεων έχει μιá μικρή διαφορά από τά κείμενα της Μασσοράς, αλλά τό χειρόγραφο που περιέχει ένα μέρος του Βιβλίου του Ήσαϊα αντιστοιχεί άπόλυτα στην έκδοχή της παραδόσεως και άποδεικνύει τήν γνησιότητα της Βίβλου στη σημερινή της μορφή. Τά χειρόγραφα περιέχουν θησαυρούς πολυμαθείας και θά βοηθήσουν στην εξέγηση πολλών λέξεων που ή έννοιá τους ήταν σκοτεινή.

Μολονότι οί τσοπάνηδες τά κακομεταχειρήθηκαν λίγο, τά χειρόγραφα είναι πολύ καλά διατηρημένα παρ' όλην τή λεπτότητά τους.

Ο καθ. Σούκενικ άνήγγειλε ότι τό έβραϊκό πανεπιστήμιο έχει μόνο τρία χειρόγραφα κι' όχι τέσσαρα όπως είχε λεχθῃ. Τό πρώτο περιέχει τό τελευταίο μέρος του βιβλίου του Ήσαϊα (ένα τρίτο περίπου), τό δεύτερο μιá συλλογή από ύμνους από συγγραφέα και έποχή άγνωστα, και τό τρίτο, επίσης άγνωστο, έχει τίτλο: «Πάλη μεταξύ τών παιδιών του φωτός και τών παιδιών του σκότους».

Κατά τή γνώμη του καθ. Σούκενικ, οί ύμνοι του δεύτερου χειρογράφου είναι πολύ ώραιότεροι από πολλούς ψαλμούς και ό συγγραφέας τους θά μπορούσε πολύ καλά νά είναι ένας άρχηγός αϊρέσεως, γνωστός ως «Δάσκαλος της Ευθύτητας». Τό τρίτο χειρόγραφο άνα-

φέρει πως «τά παιδιά του Λεβῃ, του Ίούδα και του Βενιαμίν, γυρίζοντας από άγριες χώρες για νά στρατοπεδεύσουν στα βουνά της Ίερουσαλήμ, πολέμησαν τά παιδιά του Σκότους, τις στρατιές του Έντόμ, του Μοάβ, του Άμόν και άλλων». Τό χειρόγραφο έχει και μιá λεπτομερέστατη περιγραφή του έβραϊκού στρατού, στην όποία αναφέρονται τό πεζικό, τό ίππικό, ή έπιμελητεία κι' ακόμα και ή στρατιωτική άστυνομία.

Μολονότι συνεχίζονται οί συζητήσεις για τήν χρονολογία των, ό καθ. Σούκενικ είναι πεπεισμένος ότι τά έπτά χειρόγραφα είναι άπ' τό δεύτερο αιώνα π.Χ.

Ἀμερικανική ἔκθεση

Στὸ μεταξύ ἡ Ἀμερικανική Σχολὴ Ἀνατολικῶν Ἐρευνῶν δημοσίευσε συμπληρωματικὲς πληροφορίες, ποὺ ἐπιβεβαιώνουν τὴν γνώμη τοῦ καθ. Σούκενικ καὶ παρέχουν νέα στοιχεῖα γιὰ τὰ χειρόγραφα, ποὺ εἶχαν ἀγοράσει ἀρχικῶς οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Κατὰ τὴ γνώμη τῶν κ.κ. Ο. Ρ. Σέλλερς καὶ Ζ. Σ. Τρέβερ τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Ἀνατολικῶν Ἐρευνῶν, ἡ σημασία τῆς ἀνακαλύψεως δὲν μπορεῖ ἀκόμα νὰ καθορισθῆ, γιὰτί ὅσο βγαίνουν στὸ φῶς νέα στοιχεῖα, ἄλλο τόσο αὐξάνει καὶ ἡ ἀξία τῆς. Οἱ παλαιογραφικὲς ἀναλύσεις δὲν ἀφίνουν καμιὰ ἀμφιβολία γιὰ τὴ γνησιότητα τῶν χειρογράφων. Ἀνάμεσα στὰ δερμάτινα ἀποσπάσματα βρίσκονται τρία μέρη τοῦ Βιβλίου τοῦ Δανιήλ. Ἡ γραφὴ τῶν ἀποσπασμάτων αὐτῶν μοιάζει μ' ἐκείνη τοῦ Βιβλίου τοῦ Ἡσαΐα. Ἀλλὰ κείμενα εἶναι γραμμένα στὴν Ἀραμαϊκὴ καὶ εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειωθῆ ὅτι, τὰ κύρια ὀνόματα, ὅπως Δανιήλ, Σαδράκ, Μεσακ καὶ Ἀμπεννέγκο, εἶναι γραμμένα ὅπως στὰ κείμενα τῆς Μασσοράς. Ἡ μεγαλύτερη διαφορὰ μεταξύ αὐτῶν τῶν κειμένων καὶ τῆς βιβλικῆς γλώσσας τῆς παραδόσεως ἀφορᾷ τὴν ὀρθογραφία τοῦ Βιβλίου τοῦ Ἡσαΐα, ὅπως διεπίστωσε ὁ καθ. Σούκενικ.

Μερικὰ ἀποσπάσματα ξαφανίσθηκαν.

Δὲν ἔχει ἀκόμα ἐξακριβωθῆ τί περιέχουν ὅλα τὰ ἀποσπάσματα. Οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν 17 ἀπ' αὐτὰ εἶναι γνωστοί, ἀλλὰ ὑποτίθεται ὅτι ἄλλα ἀγοράσθηκαν ἀπὸ ἐμπόρους ἢ ἰδιώτες, ποὺ θέλουν νὰ κρατήσουν τὴν ἀνωνυμία. Λόγω τῆς μεγάλης δημοσιότητας ποὺ δόθηκε σ' αὐτὰ τὰ

χειρόγραφα, οἱ ἰδιώτες ποὺ ἔχουν ἀποσπάσματα ἐλπίζουν νὰ μπορέσουν νὰ κερδίσουν περισσότερο, ἂν τὰ πουλήσουν ἀργότερα.

Ἡ ἡλικία τῶν χειρογράφων.

Δὲν εἶναι βέβαια εὐκόλο νὰ καθορισθῆ ἡ ἀκριβὴς ἡλικία τῶν χειρογράφων. Ἐκεῖνο ποὺ ἀναφέρει «τὸν πόλεμο μεταξύ τῶν παιδιῶν τοῦ Φωτὸς καὶ τῶν παιδιῶν τοῦ Σκότους» μνημονεύει τοὺς Ἡττήτες τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, γεγονός ποὺ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ χειρόγραφο ἐγινε μετὰ τὴν πτώση τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ 323 π.Χ. Ὑποτίθεται ὅμως ὅτι εἶναι προγενέστερο ἀπ' τὴν πτώση τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀντιόχου (64 π.Χ.) καὶ σχεδὸν βέβαια προγενέστερο ἀπ' τὸ τέλος τῆς δυναστείας τῶν Ἀσμοναίων (37 π.Χ.). Τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἐβραϊκὰ τῶν χειρογράφων ἀνήκουν σ' ἓνα ἐνδιάμεσο στάδιο μεταξύ τῆς βιβλικῆς γλώσσας τῶν τελευταίων χρόνων καὶ τῆς διαλέκτου τῆς Μηναῖ, δὲν βοηθεῖ στὸν καθορισμὸ τῆς ἡλικίας τους.

Ὁ καθηγητὴς Σούκενικ τείνει νὰ πιστέψῃ ὅτι ἡ σύνταξί τους εἶναι προγενέστερη ἀπ' τὴν ἐποχὴ τῶν μακκαβαίων βασιλέων - ἱερέων. Ἡ Ἀμερικανικὴ Σχολὴ καθόρισε ὡς ἑξῆς τὴν ἡλικία τῶν χειρογράφων ποὺ κατέχει :

Βιβλίον τοῦ Ἡσαΐα : δεῦτερος αἰώνας π.Χ., χειρόγραφο αἰρέσεως : πρῶτος αἰώνας π.Χ., καὶ τὰ ἄλλα κείμενα μεταξύ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου αἰῶνα π.Χ. καὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς. Μερικὰ κείμενα δὲν ἔχουν ἀκόμα μελετηθῆ. Καὶ μόνο οἱ εἰδικοί τῆς παλαιογραφίας θὰ εἶναι πιθανῶς σὲ θέση νὰ καθορίσουν κατὰ προσέγγιση τὴν ἡλικία τους.

Αὐτὴ ἡ κοπέλλα, ἀξιωματικὸς τῆς γυναικείας ἀστυνομίας τῆς Χαΐφας, συμβολίζει τὴν ὁμορφιὰ καὶ τὴ ζωτικότητα τῆς πόλεως.

Βάϊτμαν ὁ δημιουργός

Τοῦ Α. Γκραντότι Προέδρου τοῦ Κέρεν Καγιέμετ Λεϊσραέλ

Ἦδη στὰ νειῶτα μου, ἄκουγα συχνὰ τὸ ὄνομα τοῦ Βάϊτμαν. Οἱ σιωνιστές πού εἶχαν τὴ συνήθεια νὰ μαζευθοῦν στὸ σπίτι μας, στὴν Ὀδησσό, συζητοῦσαν μὲ τὸν πατέρα μου γιὰ τὰ Συνέδρια καὶ γιὰ ἄλλα γεγονότα τῆς σιωνιστικῆς ζωῆς, καὶ θυμᾶμαι ὅτι ἀνέφεραν συχνὰ τὸ ὄνομα τοῦ Βάϊτμαν. Μιλοῦσε πρὸ παντὸς γιὰ αὐτὸν ἕνας φίλος του, ὁ Δρ Γιόσονα Μπούχμιλ : Ἐλβετία μὲ τοὺς Ρωσοβραίους, πού ἀντετάσσοντο στὸ Σιωνισμό, γιὰ τὴ δράση του στὰ σιωνιστικὰ Συνέδρια, ὅπου ἀγωνίζονταν γιὰ μιὰ πρακτικὴ ἐργασία στὸ Ἔρτες Ἰσραήλ. Τότε εἶναι πού φούντωσε τὸ ἐνδιαφέρον μου γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Βάϊτμαν, γιὰ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο πού προερχόταν ἀπὸ ἕνα μικρὸ χωριὸ τῆς Ρωσίας καὶ μολονότι γνώριζε συνεχῶς ἐπιτυχίες στὴν ἐπαγγελματικὴ του σταδιοδρομία, ἔμενε πιστὸς στὴν ἰδέα τῆς ἐθνικῆς μας ἀναγέννησης. Ἐγίνε ὑπόδειγμα γιὰ ὅλους μας, τὴν ἐβραϊκὴ νεολαία τῆς Ρωσίας. Θέλαμε κι' ἐμεῖς ν' ἀπαλλαγούμε ἀπὸ τὰ δεσμὰ πού περιορίζαν τὴν ἀνάπτυξη τῶν δυνάμεών μας στὴν Τσαρική Ρωσία· ζητούσαμε χῶρο, ἕνα ἐλεύθερο πεδίο, ὅπου θὰ μπορούσαμε ν' ἀνοίξουμε τὸ δρόμο μας στὴ ζωὴ καὶ νὰ πραγματοποιήσουμε ταυτοχρόνως τοὺς σιωνιστικοὺς πόθους. Στὸ πρόσωπο τοῦ Βάϊτμαν βλέπαμε τὴ συμβολικὴ σύνθεση, τὴ ζωντανὴ ἀπόδειξη, ὅτι ἕνας νέος Ἑβραῖος μπορούσε νὰ φθάσῃ σ' ἕνα ψηλὸ βαθμὸ μορφώσεως, χωρὶς ν' ἀποσπασθῇ ἀπ' τὸ λαὸ του κι' ἀπ' τὴ χώρα του.

Τὸ 1914, κατὰ τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο, τὸ τόσο ἥσυχο, πού προηγήθηκε ἀπ' τὴ θύελλα πού ἐπρόκειτο νὰ ξεσπάσῃ μὲ τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου, ἔλαβα μέρος στὴ Διάσκεψη τῆς Ἐνώσεως τῶν Φοιτητῶν «Ἐχαβέρ», πού συνεδρίαζε στὴν ὠραία πόλη τῆς Χαϊδελβέργης, βορείως τοῦ Νέκαρ. Σπούδαζε τότε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Λωζάννης καὶ συμμετεῖχα ἐνεργῶς στὴν κοινωρικὴ ζωὴ τῆς «παροικίας» τῶν Ρωσοβραίων φοιτητῶν πού ὑπῆρχε στὴ Λωζάννη, ὅπως καὶ στὶς κυριότερες πόλεις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Ἐκεῖ εἶδα τὸν Βάϊτμαν γιὰ πρώτη φορὰ : ἦταν ἥδη καθηγητῆς τῆς Χημείας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Μάντσεστερ. Εἶχε ἔρθαι στὴ Διάσκεψή μας γιὰ νάρθῃ σ' ἐπαφὴ μὲ τὴ σιωνιστικὴ νεολαία καὶ νὰ γνωρίσῃ τοὺς ἐβραϊκοὺς φοιτητικοὺς κύκλους τῆς Ἐλβετίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας. Ἡ ἐκθεση πού μᾶς ἔκανε γιὰ τὸ Ἑβραϊκὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἱερουσαλὴμ, — ἰδέα πὸ γινόνταν ὅλο καὶ πὺ δημοφιλῆς στὶς τάξεις τοῦ σιωνισμοῦ — ἐγίνε δεκτὴ ἀπὸ μᾶς μ' ἔνθουσιασμό, γιατί ἀποβλέπαμε σὲ μεγάλα πράγματα καὶ σὲ ψηλὰ σκέψεις, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πού ὁ «πρακτικὸς σιωνισμὸς» ζητοῦσε μικρὰς ἐπιτεῦξεις. Ἦταν κι' ὁ ἴδιος νέος καὶ ζωηρός, καὶ πολὺ εὐτυχῆς πού βρισκόταν σ' ἐκεῖνο τὸ θερμὸ περιβάλλον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν σιωνιστῶν φοιτητῶν τῆς Διасποράς.

Ἐπικολούθησε τότε ἡ χρυσὴ ἐποχὴ τῆς Δηλώσεως Μπάλφουρ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χαΐμ Βάϊτμαν ἦταν σ' ὅλα τὰ στόματα. Ἡ ἐβραϊκὴ κοινὴ γνώμη εἶδε ἀμέσως σ' αὐτὸν τὸν ἐνδεδειγμένο ἀρχηγό. Τὸ 1919 ἐπεσκέφθηκε τὴν Ὀλλανδία. Στὸ Ἄμστερνταμ εἶχε ὀργανωθῆ μιὰ μεγαλειώδης σιωνιστικὴ ἐκδήλωση, στὴν ὁποία λάμβανε μέρος ὁ ἄγγλος πρεσβευτῆς στὴν Ὀλλανδία. Ὁ τότε Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Κέρεν Καγιέμετ, ὁ Νεχεμιὰ Ντὲ Λιέμε,

πῆγε νὰ δῆ τὸν Βάϊτμαν. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐργαζόμουν ἤδη στὸ Κεντρικὸ Γραφεῖο τοῦ Κέρεν Καγιέμετ καὶ ἔτσι συνόδευσα τὸν Ντὲ Λιέμε. Τότε ἐγίνε ἡ πραγματικὴ γνωριμία μου μὲ τὸν Βάϊτμαν. Γρήγορα ἀνοίξαμε μιὰ μακρὰ συζήτηση ρωσικά. Ἦταν λίγο παράξενο ν' ἀκοίση κανεὶς τὴ ρωσικὴ γλῶσσα, μέσα σ' ἐκείνη τὴ τόσο ἰδιαιτέρη ἀτμόσφαιρα τῆς Ὀλλανδίας, ἀπὸ τὸ στόμα ἐνὸς σιωνιστῆ ἡγέτη, δεμένου μ' ὅλη τὴν καρδιά του στὴ χώρα τῶν παιδικῶν του χρόνων, καὶ στὴ γλῶσσα, τὴν ὁποία εἶχε μάθει τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς μεγάλης μόρφωσής του.

Τὶς φωτεινὲς μέρες τῆς Δηλώσεως Μπάλφουρ διαδέχθηκαν οἱ γκριζες μέρες τῆς πρακτικῆς ἐργασίας. Ἐπρεπε ν' ἀφοσιωθῆ κανεὶς στὶς τρέχουσες ἀνάγκες τῆς πραγματοποιήσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἰδέας. Ὁ Βάϊτμαν ἀγωνίζονταν ἀκατάπαυστα γιὰ νὰ διασώσῃ τὸ περιεχόμενο τῆς ἐπίσημης ὑποσχέσεως πού εἶχε δοθῆ στὸν ἐβραϊκὸ λαό. Αὐτὴ ἡ μακρὰ περίοδος ὑπῆρξε γ' αὐτὸν γεμάτη ἀγῶνιά, ἀποτυχίες καὶ ἔννοιες. Τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Ἀποικιῶν στὸ Λονδίνο προσπαθοῦσε ν' ἀφαιρέσῃ ἀπ' τὴν Δήλωση Μπάλφουρ τὴ ζωντανὴ ἀρχὴ τῆς, τὴν ψυχὴ τῆς. Ἐνεργοῦσε μὲ μιὰ ἐξαιρετικὴ κακεντρέχεια, σύμφωνα μὲ τὴν καλλίτερη διπλωματικὴ παράδοση, κι' ἀκόμα μὲ μιὰ συστηματικὴ σκληρότητα. Παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ τὶς ἀντιξοότητες πού συσσωρευόντουσαν, ὁ Βάϊτμαν στάθηκε στὶς ἐπάλλξεις, ζητώντας ἀπ' τοὺς Σιωνιστὰς νὰ συνεχίσουν τὸ δρόμο πού αὐτὸς εἶχε χαράξει : τὸ δρόμο τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ τῆς εἰρηνικῆς κατακτήσεως τῆς μῆς θέσεως μετὰ ἀπ' τὴν ἄλλη, τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἐνὸς «δουναμ» μετὰ ἀπ' τὸ ἄλλο, τῆς δημιουργίας τῆς μῆς ἀποικίας μετὰ ἀπ' τὴν ἄλλη — γιὰ νὰ ἐνισχυθῆ τὸ Γισούβ, γιὰ νὰ δεκαπλασιασθῆ ἡ δημιουργικὴ δραστηριότητά του ἕως ὅτου θαρχόταν ἡ γενιά τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων πού σὰν ἐλεύθεροι ἄνθρωποι θὰ ἐνεργοῦσαν. Ἐμεῖς, βυθισμένοι ὅπως εἴμασταν στὴ δουλειὰ τοῦ Κέρεν Καγιέμετ, βλέπαμε ἀπολύτως τὴν ἀποφασιστικὴ σημασία τοῦ Ἰδρύματός μας γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τῆς πατρίδος μας μὲ τὴν ἐπίμονη κατάκτηση τοῦ ἐδάφους τοῦ Ἔρτες Ἰσραήλ. Σήμερα εἶναι πιά φανερὸ γιὰ ὅλους ὅτι μ' αὐτὲς τὶς καθημερινὲς προσπάθειες, μὲ τὴν ἀγρία θέληση του, ὁ Βάϊτμαν συνέβαλε σημαντικὰ στὴν δημιουργία τοῦ Ἑβραϊκοῦ Κράτους. Ἡ ἴδια ἡ ζωὴ του εἶναι ἕνα παλλόμενο σύμβολο τῆς μακροῦς καὶ σκληρῆς πορείας πού ἀναγκάσθηκαμε νὰ κάνουμε ἕως τὴν ἀνακήρυξι τοῦ Κράτους.

Οἱ ἐπιστημονικὲς του ἔρευνες, πρὸ παντὸς στὸν τομέα τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς φύσεως, ὑπῆρξαν γι' αὐτὸν πηγὴ συχνῶν ἀπογοητεύσεων ἀλλὰ καὶ μεγάλης δημιουργικῆς χαρᾶς, πού τὸν φώτισε μὲ μιὰ ἐσωτερικὴ φλόγα. Παράλληλα μὲ τὴν ἐπίπονη καὶ πικρὴ πείρα, μὲ τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ τὶς ἀποτυχίες, τὸ σιωνιστικὸ ἐγχείρημα ὑπῆρξε γιὰ τὸν Βάϊτμαν ἕνα ἐκτεταμένον πεδίων δράσεως στὸ ὅποιο προχώρησε βῆμα πρὸς βῆμα, πρὸς ὀρζζόντες, συνεχῶς εὐρύτερους, ἕως τὴ στιγμή πού ἐδέησε νὰ δρῆσῃ τοὺς καρπούς τῶν κόπων του : ἕνα Ἑβραϊκὸ Κράτος ἀνεξάρτητο καὶ κυρίαρχο, ἀναγνωρισμένο ἀπὸ τὰ Ἔθνη τοῦ κόσμου. Ἀξίζει τοῦ Βάϊτμαν νὰ εἶναι ὁ πρῶτος πρόεδρος τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραήλ. Ἀὐτὸ εἶναι παρὰ μιὰ μικρὴ ἀμοιβὴ γιὰ τὶς προσπάθειες πού κατέβαλε ἀνυπολόγιστα, γιὰ τὴν ἀφροσίωση καὶ τὴ φλόγα μὲ τὶς ὁποῖες υπεράσπισε τὴ σιωνιστικὴ ὑπόθεση.

Εἶθε νὰ μείνῃ μετὰ μὲς γιὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμα γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ τὰ ἔξοχα προσόντα του καὶ τὶς μεγάλες ἀρετὲς του, ὡς πολιτικοῦ κι' ὡς ἐπιστήμονα.

ΑΛΙΓΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΥΕΜΕΝΗ

Μπέρτ-Αολήμ, Ρός Ασίμ, Νοέμβριος 1949

Όταν πρό δλίγων ήμερῶν ὁ πρωθυπουργός τοῦ Ἰσραήλ ἀνοίξε τὴ νέα σύνοδο τῆς Βουλῆς, ὁλόκληρος ὁ λαός περιμένε μὲ ἀνυπομονησία νὰ μάθῃ ἀπ' τὸ στόμα του τὴν κατάστασι τῆς χώρας καὶ τὴν προοπτικὴ γιὰ τὸ μέλλον. Τὰ προβλήματα ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν ὅλους εἶναι τόσα καὶ τόσα, καὶ τόσο σοβαρά, ὥστε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς νὰ συμμετέχῃ μ' ὅλη του τὴν ψυχὴ στὴν ἐξέλιξι τῶν πραγμάτων: ἡ μετανάστευσι καὶ ἡ ἀπορρόφησί της, οἱ διεθνεῖς μᾶς σχέσεις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ κατάστασι, ἡ «τσίνα» καὶ τὸ κόστος τῆς ζωῆς, καὶ ἄλλα πολλὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ νεαροῦ μᾶς κράτους.

Κι' ὅμως ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ὅταν ὁ πρωθυπουργός, ἀπὸ τὸ βῆμα, ἀρχισε τὸ λόγο του, οἱ πρώτες του λέξεις ἔδωσαν ἀμέσως νὰ καταλάβῃ στὸ Ἔθνος ὅτι κάτι τὸ σπουδαῖο εἶχε νὰ ἀνακοινώσῃ. «Μιὰ ἀπ' τὴς ἀρχαιότερες ἐβραϊκὲς κοινότητες τοῦ κόσμου, ἐκεῖνὴ τῆς Ὑμενῆς «ἀνεβαίνει» στὸ Ἰσραήλ. 25.000 ἀπ' τὸ σύνολο τῶν ἐβραίων τῆς χώρας αὐτῆς ἔχουν ἤδη φθάσει καὶ ἐγκατασταθῆ σὲ τέσσερα καινούργια Μπατέϋ Ἀολίμ.» Ἄλλοι θὰ ἀκολουθήσουν. Κάνουμε ἐκκλησιὰ καὶ πιστεύουμε ὅτι ὁλος ὁ λαός θὰ νοιώσῃ τὴ θέσι τῶν ἀδελφῶν μᾶς αὐτῶν, ποὺ ἐπιστρέφουν σὲ μᾶς μετὰ ἀπὸ μιὰ τόσο μεγάλη ἐξορία καὶ ὅτι ὅλοι θὰ τοὺς δεῖξουν συμπάθεια καὶ κατανόησι».

Ἡ εἶδησι ἦταν καταπληκτικὴ. Μιὰ τέτοια μαζικὴ μετανάστευσι ἐνὸς στοιχείου ποὺ βρίσκεται σὲ μιὰ κατάστασι πραγματικὰ ἄθλια, ὁμολογουμένως δὲν μποροῦσι παρὰ ν' ἀνησυχῆσι λιγάκι τὸν πληθυσμό, ποὺ ἤδη μὲ τόση ὑπομονὴ καὶ καρτερικότητι ὑποφέρει τὰ καθημερινὰ τῆς ζωῆς στὸ Ἰσραήλ. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν, ἡ ἀνάγκη, ἐτείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ, νὰ μπῆ αὐτὸ τὸ στοιχεῖο στὸν ἰλιγγιώδη ρυθμὸ τῆς χώρας, ὁ τρόπος τῆς ἀπορροφήσεώς τους, ὅλα αὐτὰ δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ βάλουν σὲ δύσκολη θέσι τοὺς Ἰσραηλινούς.

Ἀλλὰ οἱ Ἰσραηλινοὶ γνωρίζουν κιόλας τοὺς τεμενίτες, ὅπως τοὺς λέμε ἐδῶ. Ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἀπ' αὐτοὺς βρίσκεται στὸ Ἰσραήλ καὶ παίρνει ἐνεργὸ μέρος στὴ ζωὴ τῆς χώρας. Ἐργατικοί, νομοταγεῖς, ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα στοιχεῖα τῆς χώρας, δώσανε κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἐξετάσει. Καὶ τὴς περᾶσανε μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα. Ὁ πόλεμος γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία βοήθηε τὸ στοιχεῖο τῶν τεμενιτῶν στὴν πρώτη γραμμὴ. Ἀκούραστοι στρατιῶτες, προσέφεραν πολύτιμες ὑπηρεσίες στὸν ἀγῶνα. Πάρα πολλὰ εἶναι τὰ θύματά τους στὸ πεδίο τῶν μαχῶν.

Σήμερα εἶναι ὀργανωμένοι. Ἐχουν τὸν βουλευτὴ τους, τὸν Γκλουσκα, τὴν ἐνωσή τους—τὸ Ὀλέϋ Τεμάν—τὴς ὀργανώσεις τους. Αὐτοὺς τοὺς ξέρουμε. Συνηθήσαμε νὰ τοὺς βλέπουμε στὰ λεωφορεῖα καὶ στὴν ἀγορὰ, στοὺς δρόμους καὶ στὰ μαγαζιά, πάντοτε χαραιντηριστικούς παρ' ὅλον τὸν ἐξευρωπαϊσμό τους.

Τὸ τεμενιτικὸ στοιχεῖο, συγκεντρωμένο κατὰ τὸ 90%, σὲ ὀρισμένους μόνον συνοικισμούς, ἐξακολουθεῖ πάντοτε τὴ ζωὴ του καὶ ἀκολουθεῖ τὴς παραδόσεις του. Σπανίως θὰ δῆ κανεὶς ἕναν τεμενίτη σὲ κινηματογράφου ἢ σὲ συναυλία ἢ σὲ θέατρο, μακρὰ ἀπ' τὸ συνοικισμό του. Κατὰ τὴς γιορτῆς καὶ τὰ Σάββατα οἱ συναγωγές τους εἶναι γεμάτες καὶ ὅλοι τους, γέροι καὶ παιδιὰ, στιβάζονται στὴς εὐρύχωρες καὶ γυμνὲς αἰθούσες τῆς προσευχῆς,

Θέλησα νὰ γνωρίσω τοὺς νέους ποὺ ἤρθαν. Νὰ δῶ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴν ἀρχαιότερη ἐβραϊκὴ κοινότητα τῆς διασπορᾶς καὶ ποὺ σήμερα εἶναι τὸ νεότερο στοιχεῖο τῆς χώρας μᾶς.

Βρίσκομαι ἔτσι στὴν πλατεῖα τῆς Πέταχ Τίκβα ἀπ' ὅπου ξεκινάει τὸ λεωφορεῖο γιὰ τὸ Ρός Ἀσίμ, τὸ μεγαλύτερο ἀπ' τὰ τέσσερα Μπατέϋ Ἀολίμ τῶν τεμενιτῶν.

Στὴν οὐρά, μακρὰ καὶ πολύχρωμη, κάτω ἀπ' τὸ θαυμάσιο νοεμβριανὸ ἥλιο, βρίσκω τυχαίως ἕναν τεμενίτη, μέλος τῆς Ἰσταντροῦτ, ποὺ γνώρισα στοὺς διαδρόμους τῶν γραφείων τῆς Ἐργατικῆς Ὀμοσπονδίας. Μὲ κυττάζει μὲ ἱκανοποίησιν.

Τοῦ ἐξηγῶ ὅτι θέλω νὰ τοὺς γνωρίσω ὀπὸ κοντὰ, νὰ δῶ πῶς ζοῦνε καὶ πῶς σκέπτονται. Καὶ διαβάζω στὰ μάτια τοῦ συνομιλητοῦ μου καὶ καταλα-

Μετανάστες ἀπ' τὴν Ὑμενῆ σ' ἕνα στρατόπεδο ὑποδοχῆς.

βαίνω ἀπὸ τὰ λόγια ποὺ μοῦ λέει πόσο περήφανος εἶναι καὶ πόσο ἀγαπάει τοὺς ἀνθρώπους του.

«Θὰ δῆς κόσμο ὀπισθοδρομικό, κακοντιμένο καὶ βρώμικο. Καὶ ξέρω, μοῦ λέγει, ὅτι ἡ πρώτη σου ἐντύπωση θὰ εἶναι κακὴ. Ἀλλὰ αὐτοὶ πῶς ζοῦνε σήμερα στὰ τσαντήρια θὰ εἶναι σύντομα πολύτιμοι ὑπήκοοι τοῦ Κράτους μᾶς καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θ' ἀποκτήσουν τὴν ἀναγκαῖα μόρφωσι γιὰ νὰ διοικήσουν τὴ χώρα. Θὰ ἐργασθοῦν ὅλοι. Τὸ Κράτος δὲν θάξῃ, ὅπως δὲν εἶχε ποτὲ μέχρι σήμερα, παράπονο ἀπ' τοὺς τεμενίτες. Οἱ ἐβραῖοι ποὺ ἔρχονται ἀπ' τὴν Εὐρώπη μᾶς λένε ὅτι ὑπέφεραν πολὺ καὶ ἔχασαν ἐκεῖ τοὺς δικούς τους. Τοὺς νοιάζουμε καὶ συμμεριζόμαστε τὴ δυστυχία τους, καὶ κάνουμε ὅτι μποροῦμε γιὰ νὰ τὴν ἀνακουφίσουμε. Ἀλλὰ καὶ οἱ δικοὶ μᾶς ὑπέφεραν, καὶ περισσότερο ἀπ' ὅτι μπορεῖτε ὅλοι σας νὰ φαντασθῆτε. Καρ-

τερικοί και υπομονετικοί περιμένανε αυτήν την ώρα, την ώρα «ν' ανέβουν» στην Πατρίδα. Και τώρα που ήρθε αυτή η ώρα, ζητούμε και έμεις από τους άλλους κατανόηση και αγάπη για τους δικούς μας. Πολλοί απ' όσους ήρθανε εδώ, δεν ήρθανε επειδή αγαπάνε αυτή τη χώρα. Η ανάγκη και οι περιστάσεις τους έσπρωξαν εδώ. Οι δικοί μας ήρθανε επειδή αγαπάνε τη γη μας, γιατί ξέρουν και πιστεύουν ότι εδώ είναι η Πατρίδα τους και το μέλλον των τόσων παιδιών τους».

***

Το αυτοκίνητο σταματάει στην είσοδο του Ρός Άαίν. Είναι ένα απέραντο στρατόπεδο στην πλαγιά ενός μικρού λόφου, με κάτι πελώριες σκηνές, σκούρες και βαλμένες σε μικρή απόσταση ή μια απ' την άλλη. Στην είσοδο μια μεγάλη πινακίδα χαιρετάει όσους μπαίνουν: — Καλώς ώρισάτε στο Ρός Άαίν.

***

Μπροστά μου εκτείνεται μια περιοχή που οι τελευταίες βροχές μετέτρεψαν σε μια απέραντη λίμνη. Είναι ένα δυσάρεστο χαρακτηριστικό του Ίσραήλ. Παντού λάσπες και νερά. Πέρα απ' τη μικρή αυτή λίμνη, ζει ή άλιμα του Τεμάν. 11.000 ψυχή: βρίσκονται μέσα στα μεγάλα τσαντήρια, έτοιμα να φύγουν όταν θάρη η ώρα της απορροφήσεως τους στη χώρα. Περνάω στην αντίπερα όχθη της μικρής λίμνης, περπατώντας πάνω σε μια στενόμακρη σανίδα. Και από τις δύο μεριές σχηματίζονται ουρές για τη διάβαση. Σάν να βρίσκωμαι μέσα σε μια μεγάλη φυλή της Βίβλου Κι' όμως αν δεν ήξερα ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι Έβραίοι, θάλεγα πως βρίσκομαι σ' ένα άραβικό στρατόπεδο.

Ο κόσμος τρέχει δεξιά και αριστερά στους κενούς χώρους. Μια ουρά είναι για το συσσίτιο, άλλη για κανένα χαρτί, άλλη για το γιατρό, και ένα σωρό άλλες για λόγους που δεν πρόλαβα να εξακριβώσω. Δεξιά μου μια μακρόστενη παράγκα στεγάζει τη Μασκισούτ, τη Γραμματεία δηλαδή και τη Διαχείριση. Ο Γενικός υπεύθυνος που με δέχεται είναι νέος, γερμανικής καταγωγής. Μου λέγει, ανάμεσα σ' ένα τηλεφώνημα και σε καμιά άλλη δουλειά: — «Πιστέψέ με, έχω εργασθῆ σε πολλά Μπατέυ Άολιμ και ποτέ δεν είδα μετανάστη που να μην ἔχη τὰ παράπονά του. Έδώ στο Ρός Άαίν, κανείς δεν λέγει τίποτε. Δεν πιστεύω να υπάρχει Μπέτ Άολιμ με χειρότερες συνθήκες ζωής, κι' όμως οι Έβραίοι αυτοί θεωρούν τον εαυτό τους εύτυχισμένο. Είναι πράγματι συγκινητικό. Χθές μια μητέρα με 12 παιδιά ήρθε να μου πῆ ότι τὸ ένα της παιδί ήταν άρρωστο. Τηλεφώνησα στο γιατρό και αυτός πήγε και τὸ εἶδε. Μετά από μια ώρα, καθώς έτοιμαζόμουν να φύγω, είδα τὴ γυναίκα, χαρούμενη, να πλένει τὰ ρουχαλάκια τῶν παιδιῶν της. «Πῶς πάει τὸ παιδί;» ρώτησα. «Αφού τὸν εἶδε ὁ γιατρός, πάει καλλίτερα. Ο Θεός ὁ Παντοδύναμος μᾶς προστάτησε και ἤρθαμε ἐδῶ».

***

Βγαίνοντας απ' τη Γραμματεία, ξαναβρίσκω τὸν φίλο μου τῆς Ίσταντρούτ: — «Έλα μαζί μου», μου λέγει, «να σου δείξω τὸς φίλους μου και τὸς συγγενείς μου».

Μπαίνουμε σε μια σκηνή μεγάλη και βαλμένη σ' ένα απ' τὰ καλλίτερα σημεία τοῦ στρατοπέδου. Στην πόρτα κάθεται ένας γέρος. Μερικὲς άσπρες τρίχες και άφθονα μπουκλάκια ξεφεύγουν απ' τὸ παλῆ του σκοῦφο, πολλές τρίχες διακοσμούν τὸ πρόσωπό του και μια πυκνή γενειάδα κατεβαίνει στο στήθος του. «Έτσι, ὅπως με κυττάζει, μου δίνει τὴν ἐντύπωση ενός παλῆου πατριάρχη.

— «Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας», μου λέγει ὁ φίλος μου, «ἔχει 4 γυναίκες και 20 παιδιά. Όλοι τους ζοῦνε μέσα στο τσαντήρι αὐτό». Τὸν κυττάζω κατάπληκτος.

— Μπορῶ να τοῦ ὑποβάλω μερικὲς ἐρωτήσεις; ρωτάω.

— «Μπεβακασά», και σπρώχνει μπροστά μου ἕνα ξύλινο κιβώτιο ἀπὸ κονσέρβες που κάνει χρῆμη καρέκλας.

— Ρώτησέ τονε τί δουλειά ἔκανε στήν Ἰεμένη;

— Ο φίλος μου εἶναι καλὸς διεργιηνάς.

— Αὐτὸς δὲν δούλευε πιά. Δουλεύανε τὰ παιδιά του. Άλλος ἔκανε φανάρια, ἄλλος πέταλα, ἄλλος μικροπράγματα και ἔτσι ζοῦσε ἡ οἰκογένεια.

— Άφισε τίποτε ἀναμνήσεις στή χώρα που ἔγκατέλειψε;

— Τίποτε. Οι Έβραίοι τοῦ Τέμαν ζοῦσαν μ' ἕνα ὄνειρο τὸςους και τὸςους αἰῶνες: να γυρσοῦν στή γῆ τους. Γι' αὐτὸ μείνανε πάντοτε ξένοι ἀπὸ τὸς ἄλλους.

— Πῶς ἤρθανε στο Ἰσραήλ;

— Μὲ τὰ πόδια κάνανε ὄλη τὴν ἔρημο μέχρι τὰ σύνορα τοῦ ἀγγλικοῦ προτεκτοράτου τοῦ Άδεν.

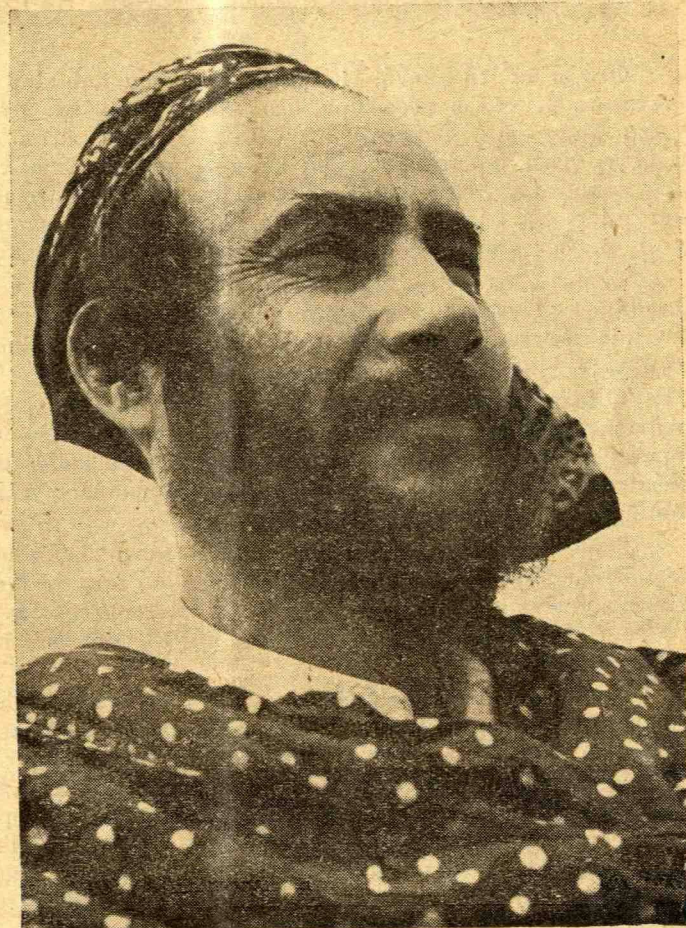
— Εκεί τὸς παρέλαβε ἡ Τζόιντ και ἔφθασαν στο Ἰσραήλ ἀεροπορικῶς.

— Πῶς διασχίσανε ὄλη τὴν ἔρημο με τὰ πόδια;

— Μᾶς εἶτανε ὅτι ἐπὶ τέλους ἤρθε ὁ Μεσσίας. Τὸν περιμέναμε τόσα χρόνια και τὸν ἐπιθυμοῦσαμε τόσο πολὺ που ὁ δρόμος μέσ' τὴν ἄμμο μᾶς φάνηκε περίπατος. Όταν στο Άδεν μᾶς εἶπανε ὅτι θὰ φθάναμε στο Ἰσραήλ σε μερικὲς ὥρες, τὸς πήραμε για τρελλούς. Κι' ὅμως εἶχανε δίκιο. Μποροῦχ ἄσέμ!

— Τί σκέπτεται να κἀνη τώρα;

— Να εργασθῆ. Μήπως δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος μας; Μήπως δὲν ἤρθε

Μετανάστης ἀπ' τὴν Ἰεμένη.

ὁ Μεσσίας καὶ μᾶς ἔβγαλε ἀπ' τῆ δυστυχία καὶ τὸν πόνο καὶ μᾶς ἔφερε ἐδῶ ;
Θὰ δουλέψουμε καὶ τὰ παιδιά μας θὰ μάθουνε «ἰβρίτ».

— «Πῶς βλέπει τὰ πράγματα ἐδῶ ; Δὲν νομίζει ὅτι εἶναι πολὺ δύσκολα ;»

— «Δύσκολα ; Γιατί ; Τρῶμε, μᾶς δώσανε τσαντήρια νὰ κοιμηθοῦμε, θὰ μᾶς δώσουνε καὶ δουλειά. Τί ἄλλο θέλουμε. Μάθαμε ὅτι στίς ἄλλες πολιτείες ὁ κόσμος παραπονιέται. Δὲν καταλαβαίνουμε γιατί. Ἐμεῖς εἴμαστε πολὺ καλά.»

* * *

Φεύγω ἀπ' τὴ σκηνή. Πραγματικὰ τὰ ὄσα μοῦ εἶπε ὁ γέρος μοῦ κάνανε ἐντύπωση. Κυττάζω γύρω μου, ὄλο τὴν ἴδια εἰκόνα. Δὲν βλέπω παρὰ ἐλάχιστα παπούτσια, ἐλάχιστα πανταλόνια. Ἐκεῖ κάτω μιὰ νοσοκόμα ἔχει μαζέψει γύρω της μερικά παιδιά καὶ τοὺς μαθαίνει πῶς περνᾶνε τὰ κορδόνια στὰ παπούτσια. Ἐνα παιδί τῆς ἔχει ὑποβίλει μιὰ ἐρωτήση. Τὴ ρωτᾶω νὰ μοῦ πῆ τί τῆς ζήτησε. «Μοῦ ρωτᾶει γιατί πρέπει ὁ κόσμος νὰ φορᾶει παπούτσια, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τοῦ δώσω πραγματικὰ νὰ καταλάβῃ».

Σὲ μιὰ γωνιά, ἕνας νέος περιεργάζεται τὶς τιράντες πού βρήκε σὲ μιὰ ἀποθήκη. «Τὶ νὰ τὸ κάνω αὐτό ;» μοῦ λέγει : «Ἐμεῖς δὲν τίς φορᾶμε καὶ δὲν μᾶς πέφτει τίποτε. Μήπως χρειάζονται τέτοια γιὰ νὰ δουλέψουμε τὴ γῆ μας ;»

Ὁ ἰατρός, ἕνας γάλλος, μοῦ λέγει ὅτι ὄλοι ὑποβάλλονται εὐχαρίστως στὴ λεπτομερῆ ἰατρικὴ ἐξέταση πού τοὺς γίνεται. «Δὲν παραπονιοῦνται ὅτι-δήποτε κ' ἂν τοὺς κάνουμε. Δυστυχῶς βρήκαμε πολλοὺς ἄρρωστους, φυματίωση καὶ ἀναιμία εἶναι τὰ χειρότερα πού βρήκαμε. Ἀλλὰ ὑπάρχουν πολλοὶ πού ἔχουν μιὰ ζηλευτὴ ὑγεία».

Στὴν τραπέζα, βλέπω ἕναν ὄμιλο γυναικῶν πού κουβεντιάζουν. Οἱ περισσότερες ἔχουν κρεμασμένα στὰ φουστάνια τοὺς παιδιά ὄλων τῶν ἡλικιῶν, ἄλλες κρατᾶνε καὶ παιδιά στὰ χέρια. Οἱ περισσότερες περιμένουν καὶ ἄλλα. Τὸ ὄριο τῆς ἡλικίας τοὺς δὲν περνᾶει τὰ 18. Μιὰ δὲν πρέπει νὰναί περισσότερο ἀπὸ 15.

Τὴν ὥρα πού ἐτοιμαζόμαστε νὰ φύγουμε, ὁ φίλος μου μοῦ διηγεῖται ἕνα ἀνέκδοτο πού κυκλοφόρησε σ' ὄλο τὸ Ἰσραήλ. Ἐνας Ἰεμενίτης καλεῖται στὴν Μασκιρὺτ. Ἐκεῖ τοῦ λένε ὅτι μπορεῖ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Μπέτ Ἀολίμ καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ σ' ἕνα σπιτάκι μ' ἕνα δωμάτιο κ' ἕνα μικρὸ χῶλλ. Ὁ Ἰεμενίτης παραπονιέται γιατί ἡ οἰκογένειά του, ἀποτελουμένη ἀπὸ 30 ἄτομα, δὲν χωράει σ' ἕνα μόνο δωμάτιο. Ἀμνηγνία τοῦ ὑπαλλήλου. «Τὶ νὰ σοῦ κάνουμε ;» «Δώστε μου δυὸ δωμάτια καὶ θὰ βολευθῶ μ' ὄλη τὴν οἰκογένειά μου».

Βγαίνω ἀπ' τὸ Ρὸς Ἀαίν μὲ περιέργα συναισθήματα, πού δὲν μποροῦν νὰ ἐκφραστοῦν.

Ξέρω ὅτι ὄλοι αὐτοὶ οἱ καινούργιοι ἀπορροφοῦνται στὰ ἀραβικὰ χωριά, πού ἐγκαταλείφθησαν ἀπὸ τοὺς παλιούς κάτοίκους τῶν κ' ὅτι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κα'λιέργεια τῶν ἐλῶν. Χάρηκα τόσο πολὺ πού γνώρισα τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, πού δὲν ξέρω πῶς νὰ τὸ πῶ στὸν συνοδό μου.

Ἀλλὰ μόλις κατεβαίνουμε ἀπ' τὸ λεωφορεῖο στὴν Πέταχ-Τίκβα συναντῶ ἕνα γνωστό μου, ὄλο παράπονα : «Νὰ σοῦ πῶ—μοῦ λέει—μετάνιωσα πού ἦρθα στὸ Ἰσραήλ». Εἶναι μιὰ ἀπρόοπτη εὐκαιρία νὰ δώσω διέξοδο στὰ ἀσχημάτιστα αἰσθήματά μου.

«Πάρε δυὸ γκρόσια, φίλε, καὶ πήγαινε στὸ Ρὸς Ἀαίν. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ἀνθρώποι πού δὲν φορᾶνε παπούτσια καὶ δὲν καταλαβαίνουν σὲ τί χρησιμεύουν οἱ τιράντες, ἀλλὰ εἶναι εὐτυχησμένοι πού εἶναι ἐδῶ. Ἴσως ἀντλήσης ἀπ' αὐτοὺς λίγη πίστη καὶ θάρρος».

Γ. Φ.

Ὁ μεγάλος σοφὸς τῆς Ἱερουσαλήμ

Τοῦ Ἐλιάου Μπέν-Χόριν

Τὸ Βίλνο ἦταν γνωστὸ ὡς ἡ «Ἱερουσαλήμ τῆς Λιθουανίας». Ἀκόμα περισσότερο γνωστὴ ὡς Ἱερουσαλήμ τῆς Ρωσίας ἦταν ἡ Ὁδησσός, καὶ δὲν εἶναι ἴσως ὑπερβολὴ νὰ λέη κανεὶς ὅτι ἡ Ὁδησσός ἦταν ἡ Ἱερουσαλήμ ὅλης τῆς Διασποράς. Ὁπωσδήποτε, καμμία ἄλλη πόλη στὸν κόσμο δὲν ἔχει συμβάλει τόσο πολὺ στὴν ἐθνικὴ ἑβραϊκὴ ἀναγέννηση. Φυσικὰ δὲν ἐννοῶ τὴν οἰκονομικὴ συμβολὴ ἀλλὰ τὸν ρόλο πού ἔπαιζε ἡ Ὁδησσός στὸν Σιωνισμό, στὴν ἑβραϊκὴ πολιτικὴ σκέψη, στὴν ἑβραϊκὴ λογοτεχνία καὶ ποίηση.

Σ' αὐτὴ τὴν νέα, θερμὴ καὶ κοσμοπολιτικὴ πόλη τῆς Μαύρης Θάλασσας, ἔζησαν κ' ἐργάσθησαν ὁ Πίνσκερ καὶ ὁ Λίλιενμπλουμ, οἱ δύο ἰδεολόγοι ἰδρυτὲς τῶν «Ἐραστῶν τῆς Σιών» : ὁ Ἀχάντ Ἀάμ, πατέρας τοῦ πνευματικοῦ Σιωνισμοῦ : ὁ Οὐσίσκιν, πρόεδρος τῆς Παλαιστινιακῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ὁδησσοῦ, ἀρχηγὸς τοῦ Ρωσικοῦ Σιωνισμοῦ καὶ ἀργότερα πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἑβραϊκοῦ Κεφαλαίου : ὁ Ζαμποτίνσκη, ἰδρυτὴς τῆς Ἑβραϊκῆς Λεγεώνας καὶ ἀρχηγὸς τοῦ Ρεβιζιονιστικοῦ Κινήματος, ὁ Μπιάλικ καὶ ὁ Τσερνικόβσκη, οἱ δυὸ μεγαλύτεροι ἑβραῖοι ποιητὲς : ὁ Μπέν-Ἀμί, ὁ Ραβνίτσκη, ὁ Ντρουγιάνοβ, ὁ Φρούγκ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἑβραῖοι συγγραφεῖς κ' ἐκπρόσωποι τῆς σιωνιστικῆς σκέψεως. Ἡ Ὁδησσός ὑπῆρξε ἡ πατρίδα καὶ τοῦ Ζόζεφ Κλάουσερ, τοῦ ὁποῖου οἱ φιλολογικοὶ κύκλοι τοῦ Ἰσραήλ γιόρτασαν τελευταίως τὰ 75 χρόνια.

Ὁ Κλάουσερ ἦρθε στὴν Παλαιστίνη μὲ τὸ πρῶτο πλοῖο, τὸ «Ρούσλαν», πού ἄφισε τὴν Ρωσία τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρῶτους πού διορίσθηκε καθηγητὴς στὸ Ἑβραϊκὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐπὶ 25 χρόνια, ἕως τὴν ἀποχώρησή του πρὶν λίγους μῆνες, ὁ Κλάουσερ ὑπηρέτησε ἐκεῖ ὡς καθηγητὴς τῆς σύγχρονης ἑβραϊκῆς λογοτεχνίας καὶ ἀργότερα ἀνέλαβε καὶ τὴν ἔδρα τῆς Δεύτερης Δημοκρατίας.

Πάνω στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Κλάουσερ στὸ Ταλπιότ, ἕνα προάστειο τῆς Ἱερουσαλήμ, ὑπάρχει μιὰ ἐπιγραφή : «Γιαχαντοῦτ Β' Ἐνωσιοῦτ» (Ἰουδαϊσμός κ' Ἀνθρωπότητα). Εἶναι ὁ τίτλος ἐνός ἀπ' τὰ πρῶτα βιβλία τοῦ Κλάουσερ καὶ εἶναι ἡ βασικὴ φιλοσοφία τῆς ζωῆς του καὶ τοῦ ἔργου του. Αὐτὸ σκάλισε στοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ του. Μέσα, τὸ σπῆτι τῶν Κλάουσερ εἶναι πλημμυρισμένο ἀπὸ βιβλία. Ὅχι μόνο ἡ βιβλιοθήκη του γεμάτη βιβλία ὡς τὸ ταβάνι, ἀλλὰ κ' ὄλα τὰ τραπέζια, ὁ χῶρος κάτω ἀπ' τὰ παράθυρα, τὸ πάτωμα, κάθε γωνία ἐλεύθερη, εἶναι φορτωμένα μὲ βιβλία. Εὐτυχῶς—μόνο ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη—οἱ Κλάουσερ δὲν ἀπέκτησαν παιδιά κ' ἔτσι δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ χῶρο στὸ σπῆτι γιὰ νὰ παίζουν τὰ παιδιά. Πάνω σ' ἕνα τραπέζι στὴ βιβλιοθήκη, εἶχε ἀφαιρεθῆ λίγος χῶρος ἀπ' τὰ βιβλία γιὰ ἕνα πορτραῖτο τῆς Φάννη Κλάουσερ, τῆς γυναίκας καὶ συντρόφου του πού πέθανε πρὶν λίγα χρόνια.

“Όταν ένας άπ’ τούς μαθητές του Κλάουσερ θέλησε νά γράψη ένα κατάλογο τών βιβλίων, τών δοκιμίων καί τών άρθρων του δασκάλου του, ό κατάλογος μεγάλωσε κι’ έγινε βιβλίο, τόσο γόνιμα ήσαν τά 50 χρόνια της φιλολογικῆς σταδιοδρομίας του Κλάουσερ. Τά πιό γνωστά άπ’ τά έργα του, πρό παντός στο έξωτερικό, είναι τά βιβλία του για τις αρχές του Χριστιανισμού. Μεταφρασμένα σε πολλές γλώσσες αυτά τά βιβλία προκάλεσαν μιá αξιοσημείωτη διαμάχη στην εποχή τους, αλλά έφεραν ταυτοχρόνως στον συγγραφέα τους τή φήμη καί την παγκόσμια αναγνώριση. Τελευταίως ό Κλάουσερ εξέλεγη επίτιμο μέλος της ‘Αμερικανικῆς ‘Ακαδημίας Τεχνών καί ‘Επιστημών της Βοστώνης.

Στήν σιωνιστική πολιτική σκέψη, ό Κλάουσερ κατέχει μιá θέση μοναδική, γιατί είναι ό μόνος άνθρωπος στον Σιωνισμό που έκανε μιá σύνθεση μεταξύ του ‘Αχάντ ‘Αάμ καί του Χέρτολ: Πράγματι ό Κλάουσερ έγινε ένα ζωντανό σύμβολο αυτής της συνθέσεως μεταξύ πολιτικού καί πνευματικού σιωνισμού. Δύο κόσμοι, μεγάλοι χωριστά ό ένας άπ’ τόν άλλο, συναντήθηκαν άρμονικά στην φιλοσοφία καί στα έργα του Ζόζεφ Κλάουσερ.

Τό 1902, όταν ό ‘Αχάντ ‘Αάμ έγκατέλειψε τή διεύθυνση του μηνιαίου έβραϊκού περιοδικού «‘Ασιλόαχ», ό 28ετής Κλάουσερ διορίσθηκε διάδοχος του διάσημου έβραίου φιλόσοφου γιατί ήταν άναμφισβήτητα ό πρώτος άπό τούς μαθητές του ‘Αχάντ ‘Αάμ. ‘Αλλά αντίθετως προς πολλούς άλλους άπ’ τούς όπαδούς του ‘Αχάντ ‘Αάμ, πρό παντός στη Γερμανία, ό Κλάουσερ δέν δέχθηκε ποτέ τό μέρος εκείνο του έργου του που άρνιόταν τόν πολιτικό σιωνισμό.

‘Ως νεαρός φοιτητής του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης, ό Κλάουσερ έλαβε μέρος στο πρώτο σιωνιστικό συνέδριο στη Βασιλεία τό 1897. Μισόν αιώνα άργότερα, τό κόμμα Χεροϋτ ύποστήριξε τήν ύποψηφιότητά του στην προεδρία του ‘Ισραήλ. Μεταξύ αυτών τών δύο ήμερομηνιών, ό μεγάλος σοφός της ‘Ιερουσαλήμ έζησε μιá ζωή γεμάτη με λαμπρές λογοτεχνικές επιτεύξεις.

Τά 75 χρόνια του Κλάουσερ αποτελούν μιá καμπή στο μακρό δρόμο άπό τήν ‘Οδησσόν στην ‘Ιερουσαλήμ. ‘Ο γέρος καθηγητής είναι ακόμα πολύ νέος στο πνεύμα καί στις δυνάμεις του για νά τόν βάλουν στην έφεδρεία. Πράγματι, μετά τήν άποχώρησίν του άπ’ τό Πανεπιστήμιο, ό καθηγητής Κλάουσερ δέχθηκε τήν διεύθυνση της πρώτης έβραϊκῆς έγκυκλοπαιδείας, που άποτελεί πραγματικά τεράστιο έγχείρημα. ‘Επί πλέον εξακολουθεί νά γράφη, νά λαμβάνη ενεργό μέρος στο «Βαάντ ‘Αλασόν» (‘Επιτροπή της ‘Εβραϊκῆς Γλώσσας) καί στην μόλις σχηματισμένη ‘Εβραϊκή ‘Ακαδημία.

‘Ενας άπό τούς πρώτους όραματιστές της Σιών, συμβάλλει ακόμα με τήν άξία του καί τήν βαθειά σοφία του, στην ολοκλήρωση του Σιωνισμού—στο Κράτος του ‘Ισραήλ.

‘Ο πρώτος τόμος της έβραϊκῆς έγκυκλοπαιδείας

Του Ρουμπέν ‘Αλκαλάι

Με τή δημοσίευση του πρώτου τόμου της ‘Εβραϊκῆς ‘Εγκυκλοπαιδείας αρχίζει νά πραγματοποιεΐται ένα παλιό όνειρο. Φθάνει νά τό ξεφυλλίση κανείς λιγα λεπτά για ν’ αντιληφθῆ ότι ή πνευματική μας ζωή πλουτίζεται μ’ ένα πολύτιμο έργο, που παρουσιάζει τά κυριώτερα προσόντα τών καλλιτέρων έγκυκλοπαιδειών στις περισσότερες προηγμένες χώρες. Διαβάζοντας όρισμένα άρθρα του τόμου αυτού, καταλαβαίνουμε ότι μιá εργασία τέτοιας όγκῆς δέν θά μπορούσε νά έχη αναληφθῆ σε μιá άλλη εποχή, ούτε σε άλλη χώρα. Πράγματι είναι βέβαιο ότι χωρίς τή συνδρομή του ‘Εβραϊκού Πανεπιστημίου, χωρίς τή συγκέντρωση πολλών έβραϊστών καί έβραίων σοφών στη χώρα, χωρίς τήν ύπαρξη ενός κοινού που μιλάει καί διαβάζει έβραϊκά, ένα τέτοιο έγχείρημα θά ήταν καταδικασμένο σε πλήρη άποτυχία.

Οί τομείς που καλύπτει ή έγκυκλοπαιδεία: γνώσεις γενικές, έβραϊκές καί Ισραηλιανές, απέκλειε εκ τών προτέρων οποιαδήποτε εργασία άτομική ή ενός περιορισμένου κύκλου. Αυτό τό έγχείρημα δέν μπορεί νά είναι παρά τό όμαδικό έργο όλων τών πνευματικῶν δυνάμεων της χώρας με τή συμμετοχή πολλών προσωπικοτήτων του έξωτερικού. Προβλέπεται ότι 25 έπιστήμονες που έλαβαν τό Βραβείο Νόμπελ καί πολλοί άλλοι διάσημοι έπιστήμονες, καλλιτέχνες καί συγγραφείς θά συνεργασθουν, ό καθένας στην ειδικότητά του, για τή σύνταξη τών προσεχών τόμων. ‘Η ύπεύθυνη έπιτροπή βρίσκεται σ’ έπαφή με τις άρμόδιες ύπηρεσίες πολλών χωρών καί έλαβεν ήδη τις πιό πρόσφατες πληροφορίες σχετικώς με τούς διοικητικούς, κυβερνητικούς καί πολιτικούς θεσμούς τους.

‘Η δημοσίευση αυτού του πρώτου τόμου πρέπει νά χαιρετισθῆ με χαρά καί μπορεί πολύ καλά νά θεωρηθῆ έθνικό γεγονός. Παρέχει στον Ισραηλιανό άναγνώστη μιá πρώτη τάξεως πηγή πληροφοριών. Πρό παντός χαίρονται οί φοιτητές μας γιατί δέν θάχουν πιá τόση ανάγκη νά καταφύγουν σε ξενόγλωσσα έργα. Στο ‘Ισραήλ βρισκόμαστε ακόμα στο στάδιο που ένας φοιτητής, που δέν ξέρει παρά τά έβραϊκά, συναντάει σοβαρές δυσκολίες στην παρακολούθηση τών μαθημάτων στο Πανεπιστήμιο. Δέν έχομε ακόμα έβραϊκές μεταφράσεις πολλών σπου-

δαίων ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων. Αὐτὸ τὸ κενὸ γεμίζεται βαθμηδὸν καὶ τὴν ἡμέρα πού θὰ δημοσιευθῇ ὁ τελευταῖος τόμος τῆς ἐγκυκλοπαιδείας, θάχουμε κάνει ἓνα μεγάλο βῆμα πρὸς τὴν πνευματικὴ ἀνεξαρτησία τῶν μορφωτικῶν μας ἰδρυμάτων.

Ἦδη πρὶν ἀπ' τὴν ἐφεύρεση τοῦ τύπου καὶ πρὶν ἀκόμα καὶ ἀπ' τὴν ἴδρυση τῶν πρώτων πανεπιστημίων, ἡ ἐγκυκλοπαιδεία εἶχεν υἰοθετηθῆ ἀπὸ τοὺς πιὸ προηγμένους λαούς. Πρόσφατες ἀνασκαφές ἔφεραν σὲ φῶς πίνακες καὶ παπύρους μὲ μιὰ ἀνακεφαλαίωση τῶν πνευματικῶν ἐπιτεύξεων τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἱστορία τῶν ἐβραϊκῶν ἐγκυκλοπαιδειῶν ἀρχίζει ἀπὸ μακρυνές ἐποχές. Στὶς ἀρχές τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνα δημοσιεύθηκε σὲ ἐβραϊκὴ γλῶσσα ἓνα βιβλίον μὲ τὸν τίτλον: «Ἡ βῆσις τῶν γνώσεων καὶ ἡ δύναμις τῆς πίστεως». Ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἐγκυκλοπαιδεία πού πραγματεῦσταν διάφορα ζητήματα, ὅπως τὰ μαθηματικά, τὴ μουσικὴ, τὴν ὀπτικὴ καὶ τὴν ἀστρονομία. Τὸν δέκατο πέμπτον αἰῶνα ὁ Καλόνιμος, υἱὸς τοῦ Καλόνιμου, δημοσίευσε τὴ «Συλλογὴ τῶν ζωντανῶν», πού ἦταν ἡ μετάφραση ἑνὸς βιβλίου ἀραβικῶν ἐπιστημῶν. Ἀργότερα ἐμφανίσθηκαν πολλὰ συνοπτικὰ ἔργα στὴν ἐβραϊκὴ καὶ σ' ἄλλες γλῶσσες, προορισμένα γιὰ τοὺς ἐβραίους ἀναγνώστες.

Μεταξὺ τῶν ἐβραϊκῶν ἐγκυκλοπαιδειῶν πού δημοσιεύθηκαν στὸν αἰῶνα μας, ἀναφέρουμε: τὴν ἐβραϊκὴ ἐγκυκλοπαιδεία σ' ἀγγλικὴ γλῶσσα, μὲ 12 τόμους, τὴν ἐγκυκλοπαιδεία σ' ἐβραϊκὴ γλῶσσα «Ὁτζάρ Ἰσραέλ», σὲ 10 τόμους, τοῦ Ζ. Δ. Ἀϊζενσταϊν πού δημοσιεύθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ ἀνατυπώθηκε στὴ Βιέννη τὸ 1924, μιὰ ἐγκυκλοπαιδεία σὲ ρωσικὴ γλῶσσα, πού δημοσιεύθηκε μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Ντούμπνοβ, τοῦ Χαρκαβί, τοῦ Κατσνέλσον, τοῦ Κλάουσερ καὶ ἄλλων, τὸ «Jüdisches Konversations Lexicon» τῶν Χέρλιτς καὶ Κίρσερ πού βγήκε στὴ Γερμανία, τὸ «Judaica» πού δημοσιεύθηκε ἐπίσης στὴ Γερμανία ἀπὸ τοὺς Κλάτσκιν καὶ Ἐλμπόγκεν καὶ τὴν ἐβραϊκὴ ἐγκυκλοπαιδεία σὲ 10 τόμους πού δημοσιεύθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη.

Στὸ Ἑρέτς—Ἰσραέλ, ὁ Ἀχάντ Ἀάμ καὶ ὁ Σόκολοβ εἶχαν σκεφθῆ στὴ δημοσίευση μιᾶς ἐβραϊκῆς ἐγκυκλοπαιδείας, ἀλλὰ οἱ περιστάσεις τοὺς ἐμπόδισαν νὰ πραγματοποιήσουν τὸ σχέδιόν τους.

Τὸ πρόγραμμα τῆς σημερινῆς ἐβραϊκῆς Ἐγκυκλοπαιδείας εἶναι μεγάλο καὶ φιλόδοξο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ καθαρῶς ἐβραϊκὸ τομέα, θὰ καλύψῃ κι' ἐκεῖνο πού ἀφορᾷ τὸ Ἑρέτς—Ἰσραήλ καὶ τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις του. Ἐπὶ πλέον ὅλα τὰ ζητήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὶς γενικὲς γνώσεις, τὶς ἀνακαλύψεις τοῦ ἀνθρώπου, τὴν μόρφωσή του καὶ τὶς πνευματικὲς καὶ πρακτικὲς κατακτήσεις, θὰ συμπεριληφθοῦν στὸ ἔργο.

Ἡ ὕλη ἔχει διαιρεθῆ ὡς ἑξῆς: Ἐπιστήμες τοῦ πνεύματος, ὑπεύθυνος συντάκτης ὁ κ. Ἰεουντᾶ Ἐβεν Σμουέλ. 2) Ἐβραϊκὸς κόσμος, ὑπεύθυνος συντάκτης ὁ ραββῖνος Σικκᾶ Ἀσσάφ, καθηγητὴς Πανεπιστημίου. 3) Μαθηματικά καὶ φυσικὲς ἐπιστήμες, ὑπεύθυνος συντάκτης ὁ κ. Υ. Λέιμποβιτς: 4) ἐφηρμοσμένες ἐπιστήμες, ὑπεύθυνος συντάκτης

ὁ κ. Χάινερ. Ὁ καθηγητὴς Ζόζεφ Κλάουσερ εἶναι γενικῶς ὑπεύθυνος γιὰ τὰ περιεχόμενα τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας.

Ἡ ὑποδιαιρέσις τῆς ὕλης εἶναι ἡ ἑξῆς:

1) Ἐπιστήμες τοῦ πνεύματος: Φιλοσοφία, ψυχολογία, παιδαγωγικὴ, προϊστορία, λαογραφία, κλασσικὴ ἐποχὴ, γεωγραφία, Ἰσλάμ, Χριστιανισμὸς, κοινωνιολογία, λογοτεχνία, πολιτικὲς ἐπιστήμες, σοσιαλισμὸς, σύγχρονη πολιτικὴ, οἰκονομία, στατιστικὴ, τέχνες, μουσικὴ.

2) Ἐβραϊκὸς κόσμος: Ἱστορία τοῦ Ἰσραήλ, ἐβραϊκὴ θρησκεία, ἐβραϊκὴ λογοτεχνία, ἐβραϊκὴ κοινωνιολογία, Ἑρέτς—Ἰσραήλ (ἓνας τόμος).

3) Μαθηματικά καὶ φυσικὲς ἐπιστήμες: Μαθηματικά, χημεία, φυσικὴ, βιολογία, ἰατρικὴ.

4) Ἐφηρμοσμένες ἐπιστήμες: Τεχνικὴ, συγκοινωνίες, γεωργία, δασοκομία καὶ ἀλιεία, ἐφηρμοσμένη οἰκονομία, στατιστικὴ, οἰκογενειακὴ οἰκονομία, κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, ἀσφάλειες, δημοσιογραφία, στρατὸς καὶ πόλεμος, θέατρο καὶ κινηματογράφος, ἀθλητισμὸς καὶ ψυχαγωγία. Ὅλη ἡ πνευματικὴ ἀριστοκρατεία τῆς χώρας, καθηγητὲς Πανεπιστημίου, καθηγητὲς τοῦ τεχνικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Χαΐφας, ἐπιστήμονες, συγγραφεῖς, καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι κ.τ.λ. συμμετέχουν στὴ σύνταξη τῆς ἐγκυκλοπαιδείας.

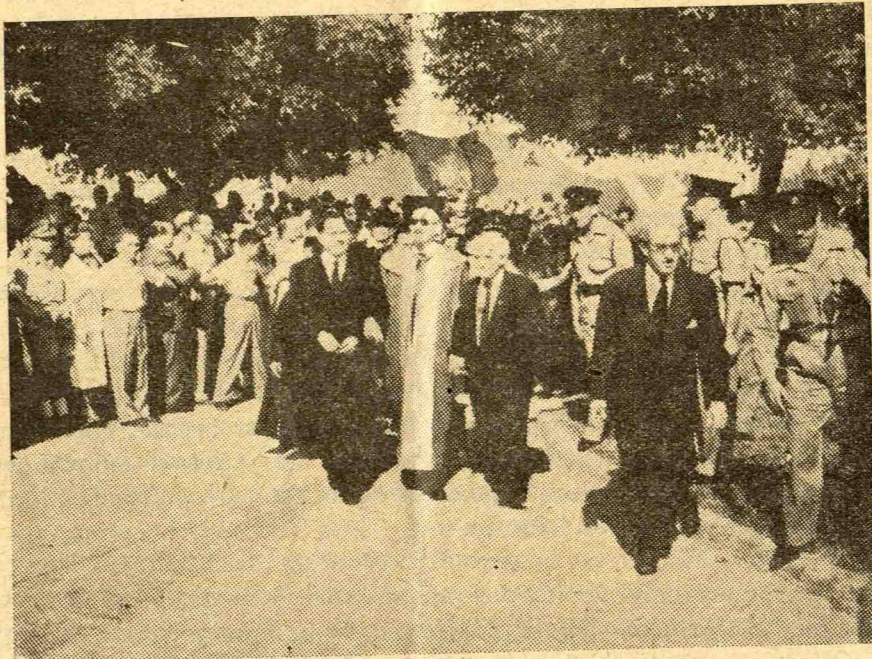
Μεταξὺ τῶν ξένων συνεργατῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ 25 βραβεῖα Νόμπελ, ἃς ἀναφέρουμε: τὸν ναύαρχο Μπέρντ, τὸν Μπέρναρ Μπαρούχ, τὸν Ἄλντους Χάξλεϋ, τὸν Σάμνερ Ουέλλες, τὸν καθηγητὴ Χάρολντ Λάσκι, τὸν Χέρμπερτ Λέμαν, τὸν Ἀντρέ Μωρουά, τὸν Παντίτ Νεχροϋ, τὸν καθηγητὴ Φάμπρεγκατ καὶ πολλὲς ἄλλες προσωπικότητες τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα θὰ μπορούσε νὰ τιμῆσθαι οἰανδήποτε ἐγκυκλοπαιδεία.

Οἱ δεκαῆξι τόμοι τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας θὰ περιέχουν 40.000 ἄρθρα, 100.000 ἐκφράσεις καὶ 3.000 χάρτες, σχέδια καὶ σκίτσα. Ὁ πρῶτος τόμος πάει ἀπὸ «Ἄλεφ» ἕως «Αὐστραλία» καὶ ἐνισχύει τὶς ἐλπίδες πού ἔχουν στηριχθῆ σ' αὐτὸ τὸ ἔγχειρημα. Ἡ ἐκτύπωση εἶναι φροντισμένη, ἡ ἐμφάνιση καλὴ καὶ τὸ δέσιμον στερεὸ καὶ ἀπὸ τεχνικὴν ἀποψη ἄψογο.

Ἡ δημοσίευση τῆς πρώτης ἐβραϊκῆς ἐγκυκλοπαιδείας ἄξιας τοῦ ὀνόματος παρουσιάζει βέβαια τεράστιες ὕλικες καὶ τεχνικὲς δυσκολίες. Ἡ ἐβραϊκὴ ὀρθογραφία τῶν κυρίων ὀνομάτων, παραδείγματος χάριν, ὑπόκειται συχνὰ σὲ συζήτηση. Διεθνεῖς ἐκφράσεις ὅπως «Πανεπιστήμιον» ἢ «Μετεωρολογία» μποροῦν νὰ γραφοῦν μὲ δύο διαφορετικοὺς τρόπους στὴν ἐβραϊκὴ.

Ἐνα μεγάλο μέρος τοῦ ἄρθρου χρειάσθηκε νὰ μεταφρασθῆ καί, λόγῳ τῆς σημασίας πού κάθε λέξη ἔχει σὲ μιὰ ἐγκυκλοπαιδεία, αὐτὴ ἡ ἀνάγκη αὗξησε καὶ περιέπλεξε πολὺ τὴν ἐργασία. Σ' αὐτὲς τὶς συνθήκες, εἶναι εὐνόητο ὅτι ἐπιβάλλονται ὀρισμέναι βελτιώσεις καὶ διορθώσεις. Ἀλλὰ στὸ σύνολόν του, αὐτὸς ὁ πρῶτος τόμος, καρπὸς μεγάλης ἐργασίας σὲ πολλοὺς τομεῖς, ἀποτελεῖ ἓνα ὑπέροχον πλουτισμὸν τῶν πνευματικῶν μας ἐφοδίων.

Ισραηλιανή Ζωή

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἰνστιτούτου Βαΐτσαν. Ὁ πρόεδρος στηρίζεται στὸ χερὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Μπέν Κζουρίον

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΒΑΪΤΣΜΑΝ

Μπροστά σὲ περισσότερους ἀπὸ 3.000 καλεσμένους, ποὺ ἦρθαν ἀπ' τὸ Ἰσραήλ καὶ ἀπ' ὄλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Ἰνστιτούτου Βαΐτσαν. Ἡ τελετὴ ὑπῆρξεν ἐπιβλητικὴ. Στὴν ἐξέδρα, κατασκευασμένη μὲ ὄλικα ποὺ εἶχαν εἰσαχθῆ εἰδικῶς ἀπ' τὶς Ἠνωμένες Πολιτείες, ἔλαβαν θέση ὁ Πρόεδρος τοῦ Κράτους, ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ ὄλοι οἱ Ὑπουργοί, τὰ μέλη τοῦ Ἐκτελεστ. τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου, οἱ ἀντιπρόσωποι πολλῶν Πανεπιστημίων καὶ Ἀκαδημιῶν μὲ ἐπίσημο ἔνδυμα.

Ὁ καθηγητὴς Βαΐτσαν φοροῦσε τὴ στολὴ τοῦ ἐπίτμου καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Φριμπούργου (Ἐλβετία), ὅπου πενήντα χρόνια πρὶν εἶχε πάρει τὸ πτυχίον του. Μεταξὺ τῶν καλεσμένων ἦσαν ὁ ἔλβετος καθηγητὴς Οὐίλλιαμ Ραμπάρ, παλιὸς ὁπαδὸς τοῦ σιωνισμοῦ, ὁ γάλλος καθηγητὴς Φρανσὶς Περὲν κι' ὄλο τὸ Διπλωματικὸ Σώμα. Στὸν λόγο του ὁ Πρωθυπουργὸς Μπέν Γκουριὸν τόνισεν ὅτι δὲν συμβαίνει εὐ-

κολα ἓνας ἄνθρωπος νὰ εἶναι ταυτοχρόνως μεγάλος πολιτικὸς ἀρχηγὸς καὶ ἐπιστημονικὴ κορυφή.

ΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ὁ κ. Γκέρσον Ἄβνερ, διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Δυτικῆς Εὐρώπης στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν, ἔκανε στοὺς δημοσιογράφους μιὰ λεπτομερῆ ἔκθεση τῶν διπλωματικῶν σχέσεων τοῦ Ἰσραήλ μὲ τὶς χώρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Ὁ κ. Ἄβνερ ὑπογράμμισε τὴν ταυτότητα τῶν συμφερόντων μεταξὺ Ἰσραήλ καὶ Γαλλίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξη τῆς καταστάσεως στὴ Μέση Ἀνατολὴ καὶ ἐξέφρασε τὴν Ἰσραηλιανὴ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὴν Ἰταλία γιὰ τὴ βοήθειά της κατὰ τὸν πόλεμο τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἄφου τόνισε ὅτι οἱ σχέσεις μὲ τὴν Ὁλλανδία καὶ τὸ Λουξεμβούργο εἶναι φιλικές, εἶπε ὅτι καὶ στὸ Βέλγιο σημειώνεται μιὰ τάση προσεγγίσεως μὲ τὸ Τέλ-Ἀβίβ. Ἐγκάρδιες εἶναι οἱ σχέσεις μὲ τὴ Φιλανδία, ἐνῶ ἡ δολοφονία τοῦ κόμητος Μπερναντὸτ ἐξοκολουθεῖ νὰ ἐπισκιάζει τὶς σχέσεις μὲ τὶς ἄλλες σκανδιναυικὲς χώρες, ποὺ

μολαταῦτα τηροῦν μιὰ ἀψογὴ στάση ἐναντι τοῦ Ἰσραήλ. Σχετικῶς μὲ τὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Ἄβνερ εἶπε ὅτι ὑπάρχει ἀπὸ ἐβραϊκὴ πλευρὰ μιὰ εὐκρινὴς ἐπιθυμία νὰ βελτιωθοῦν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἀλλὰ ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι διστακτικὴ καὶ οὕτε ἡ ἄφιξη τοῦ διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἰσραήλ δὲν ἄλλαξε τὴν ἐλληνικὴν στάση. Τέλος ὁ κ. Ἄβνερ δήλωσε ὅτι τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν ἐξετάζει τὴν στάση ποὺ θὰ τηρήσει τὸ Ἰσραήλ ἐναντι τῆς Δυτικῆς Γερμανίας.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΟΣ

Ἀγγέλλεται ἡ δημιουργία μιᾶς νέας «μεθωριακῆς δυνάμεως» ποὺ θὰ ἐπιφορτισθῆ μὲ τὴν ἀσφάλεια τῶν συνόρων τοῦ Ἰσραήλ καὶ θ' ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Στρατοῦ.

ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΥ

Τὸ κεντρικὸ γραφεῖο στατιστικῆς ἀνακοινεῖ ὅτι ὁ τιμάρθμος (1939 : ἑκατὸ μονάδες) ἔπεσε κατὰ τὸν Δεκέμβριο στὶς 329 μονάδες, ἐνῶ τὸν Ἰούλιο ἦταν 343. Ἐπεισιν προπαντὸς οἱ τιμὲς τῶν τροφίμων, τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν υποδημάτων. Τὸν περασμένο μῆνα ἀνακοινώθηκαν οἱ ἐξῆς νέες τιμὲς κατὰ χιλιόγραμμο μὲ ἐντὸς παρενθέσεως τὶς παλιές: γιαούρτη μίλις 132 (160), τυρὶ 256 (290), λάχανα 68 (95), κρεμμύδια 45 (60), λεμόνια 45 (50), μπισκότα 194 (198).

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΤΗΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Τὸ ἐργοστάσιον «Ἀντέρετ» ἔλαβε ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία μιὰ παραγγελία γιὰ μαλλιά πλεκτικῆς, ἀξίας 30.000 δολλ.

Η ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Μιὰ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ ὑπουργῶνς ὑπέβαλε στὴν κυβέρνησις ἓνα σχέδιο, ποὺ προβλέπει τὴν ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ 100.000 σὲ 200.000 κατοίκους.

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ

Ὁ κ. Ρεουβὲν Ρουμπίν, πρεσβευτὴς τοῦ Ἰσραήλ στὴ Ρουμανία, ζήτησε ἀπὸ τὴν κυβέρνησις νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ παραίτησή του. Ὁ κ. Ρουμπίν εἶχε ἀναλάβει τὰ καθήκοντά του γιὰ ἓνα χρόνο, κι' ἓνας χρόνος πέρασε ἤδη. Δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποφασισθῆ ποῖος θὰ εἶναι ὁ ἀντικαταστάτης του.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΨΥΓΕΙΩΝ

Μεγάλα κεφάλαια ἔχουν ἐπενδυθῆ ἀπὸ ἰδιώτες καὶ συνεταιρισμοὺς γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν ψυγείων «Φίλκο» στὸ Ἰσραήλ. Τὰ πρῶτα ψυγεῖα θὰ βγοῦν τὸν προσεχῆ Ἰούλιο.

Ἡ ἐταιρία «Ἄμπα» ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν «Φίλκο» στὸ Ἰσραήλ, ἴδρυσε μιὰ ἐταιρία μὲ τὴν «Ἀαργκάς», συνεταιρισμὸ ἀμαξωμάτων. Τὸ ἐργοστάσιον θὰ κοστίσῃ L.I. 30.000. Τὰ ψυγεῖα θὰ εἶναι ἴδια μὲ τὰ ἡμερικάνικα. Ἡ ἐταιρία ἔλαβε ἓνα δάνειον 100.000 δολλαρίων ἀπὸ τὴν Τράπεζα Εἰσαγωγῶν—Ἐξαγωγῶν, καὶ ἄμερικανοὶ τεχνικοὶ θὰ βοηθήσουν τὸ Ἰσραηλιανὸ προσωπικὸ κατὰ τὸ πρῶτο στάδιον τῆς ἐργασίας. Ἡ τιμὴ τοῦ Ἰσραηλιανοῦ ψυγείου θὰ εἶναι πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἴδια μ' ἐκείνη τοῦ εἰσαγόμενου ψυγείου, ἀλλὰ θὰ εἶναι πιθανῶς φθηνότερη, διὰ τὸ ἐργοστάσιον θὰ λειτουργήσῃ κανονικῶς. 6.000 ψυγεῖα θὰ κατασκευασθοῦν τὸν πρῶτον χρόνον. Αὐτὸ τὸ ἐργοστάσιον εἶναι τὸ πρῶτον τοῦ εἴδους στὴ Μέση Ἀνατολή.

ΕΞΑΓΩΓΗ

ΙΣΡΑΗΛΙΑΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στὸ Τέλ-Ἀβίβ ἀνακοινώθηκε ὅτι οἱ Ἰσραηλιανὲς ἐξαγωγὲς στὶς σκανδιναυικὰς χώρες θὰ περιλάβουν ὑφάσματα, ἀδιάβροχα καὶ ἐσπεριδοειδή. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰσραηλιανῆς Ἐνώσεως τῶν Βιομηχανιῶν τῆς Μόδας κ. Φρίτς Λιάσιτς, ποὺ περιοδεῖ τὶς χώρες τῆς Βορειοδυτικῆς Εὐρώπης, ὑπέγραψε συμβόλαια μὲ Νορβηγικοὺς καὶ Ὁλλανδικοὺς οἴκους γιὰ τὴν προμήθεια Ἰσραηλιανῶν ὑφασμάτων. Τὰ δείγματα ἔκαναν καλὴ ἐντύπωσιν στοὺς σκανδιναυοὺς ἐμπόρους.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ

Ἐνα ἐργοστάσιον τοῦ Βερολίνου ἔλαβε μιὰ παραγγελία τῆς Ἰσραηλιανῆς κυβερνήσεως γιὰ 2.000 ἔτοιμα σπιτία, ποὺ θὰ πληρωθοῦν μὲ τὶς περιουσίας τῶν γερμανοεβραίων ποὺ πέθαναν ὑπὸ τὸ χιτλερικὸν καθεστῶς.

Ὁ κ. Ἄρτουρ Κράτσε, διευθυντὴς τοῦ γερμανικοῦ ἐργοστασίου, δήλωσε ὅτι ἡ πρώτη ἀποστολὴ θὰ γίνῃ μόλις τεθοῦν τὰ χρήματα στὴ διάθεσή του ἀπὸ τὶς συμμαχικὰς ἀρχές. «Μέχρι σήμερον—εἶπε ὁ κ. Κράτσε— τὸ Ἰσραήλ ἀγόρασε 8.000 ἔτοιμα σπιτία στὴ Σουηδία, ὅπου ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ μὲ δολλάρια. Ἡ κυβέρνησις προτιμάει τώρα νὰ τ' ἀγοράσῃ στὴ Γερμανία ὅπου θὰ μπορέσῃ νὰ πληρωθῇ, ὡς ἐπανορθῶσις, μὲ μάρκα ἀνήκοντα σὲ ἐβραϊκὰς περιουσίας».

Πρὸς ἐξυπηρέτηση τῶν τόσων ἀγνωστῶν ποὺ μᾶς τὸ ζήτησαν, δημοσιεύομε τὰ μῆκη κύματος τῶν Ἰσραηλιανῶν ραδιοσταθμῶν: Κόλ Ἰσραέλ: 3'7. 43.9 καὶ 522 μέτρα. Κόλ Ἱερουσαλάιμ: 375.1 μέτρα.

Ειδήσεις του Κέρεν Καγιέμετ

■ 120 σπίτια κατασκευάστηκαν ήδη, κι' άλλα 200 είναι υπό κατασκευή, από το «χριστικό κανόνι» (ειδική μηχανή για τη μαζική παραγωγή σπιτιών που λόγω της ομοιότητάς της με ένα κανόνι, βαφτίστηκε από το Γισούβ «χριστικό κανόνι») πάνω στη γη του Κέρεν Καγιέμετ στο Έμεκ Ζεμπουλόν (κόλπος της Χαΐφας), και βορείως του Κυριάτ-Γιάμ. Τα σπίτια κατασκευάστηκαν μ' ένα μέσο ρυθμού τεσσάρων την ημέρα. Έχουν είτε ένα όροφο (δύο διαμερίσματα) είτε δύο (τέσσερα διαμερίσματα) και προορίζονται για τους νέους μετανάστες. Αυτά τα έργα γίνονται από το «Σολέλ Μπονέ» κι' από άλλες εταιρίες που δουλεύουν για λογαριασμό της «Αμιντάρ». Το Κέρεν Καγιέμετ έχει παραχωρήσει τη γη πάνω στην οποία κτίζονται τα σπίτια, και έχει αναλάβει τα έξογα ισοπεδώσεως του εδάφους και οδοποιίας.

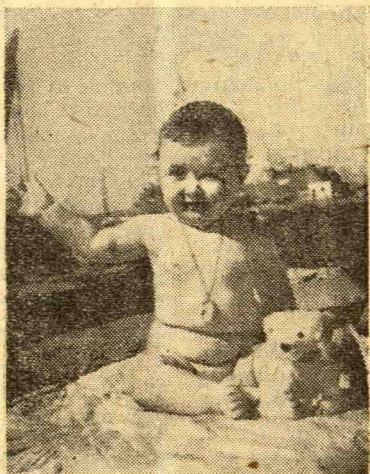
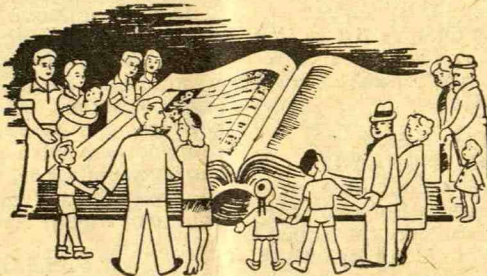
■ Το Κεντρικό Γραφείον της Ίερουσαλήμ έλαβεν από το Παρίσι την πληροφορία και οι Έπιτροπές της Γαλλίας και της Βορειοαφρικής απέφασαν τη φύτεψη ενός δάσους εις μνήμη των 27 παιδιών από την Τύνιδα, που σκοτώθηκαν κατά το πρόσφατο αεροπορικό δυστύχημα στη Νορβηγία.

■ Οι Έρυθροσταυρίτες του Έβραϊκού Σχολείου Αθηνών έδωσαν 60.000 στο Κέρεν Καγιέμετ.

■ Νέα Έπιτροπή εξέλεγε στη Λάρισα. Την αποτελούν οι κ. κ. Ίσαάκ Ζαζάκ και Ήλιος Φρανσές.

■ Ο κ. Σόλων Κομίδης προσέφερε δοχ. 100.000 εις μνήμην του αδελφού του

ΣΕΦΕΡ ΑΓΙΕΛΕΝΤ

ΔΑΝ ΚΟΕΝ του Λέων, από τη Θεσσαλονίκη, ηλικίας 10 μηνών.

Μωϋς, ήρωϊκον νεκρού του έλληνοϊταλικού πολέμου.

■ Πρωτοβουλία της WIZO έγινε ή έγγραφη στη Χρυσή Βίβλο του κ. Ροβέρτου Άσσερ Άλχαντέφ και της διδας Λιλής Μ. Σοριάνο επί ευκαιρία του γάμου τους στο Λονδίνο.

■ Εις μνήμην του Μωϋς Ι. Σακκή προσέφεραν 15 δένδρα ο κ. Τ. Μορντόχ, 5 ο κ. Ρ. Μοσσέρη και 5 ο κ. Ε. Φόρτης.

■ Επί τη ευκαιρία της έπετειου του γάμου του κυρίου και της κυρίας Ν. Βιτάλ προσέφερε 5 δένδρα ο κ. Ε. Φόρτης.

■ Στην Καβάλλα προσεφέρθησαν επί τη ευκαιρία της γεννήσεως της Νταΐζης Σαραγούση 100.000 από τον πατέρα κ. Σαραγούση, πρόεδρο της Έπιτροπής του Κέρεν Καγιέμετ, και 100.000 από την Ίσραηλιτική Κοινότητα Καβάλλας. Η Έπιτροπεία εκφράζει τις καλύτερες ευχές στην οικογένεια του εκλεκτού συνεργάτη της.

· Παρακκλούνται οι κάτοχοι των ληξίων άρ. 530 και άρ. 1117 του χορού της Άνεξαρτησίας που έγινε στο Σέσιλ (Κηφισιάς), να πράξουν από τα γραφεία μας, Περιάνδρου 3, να παραλάβουν τα δώρα τους.

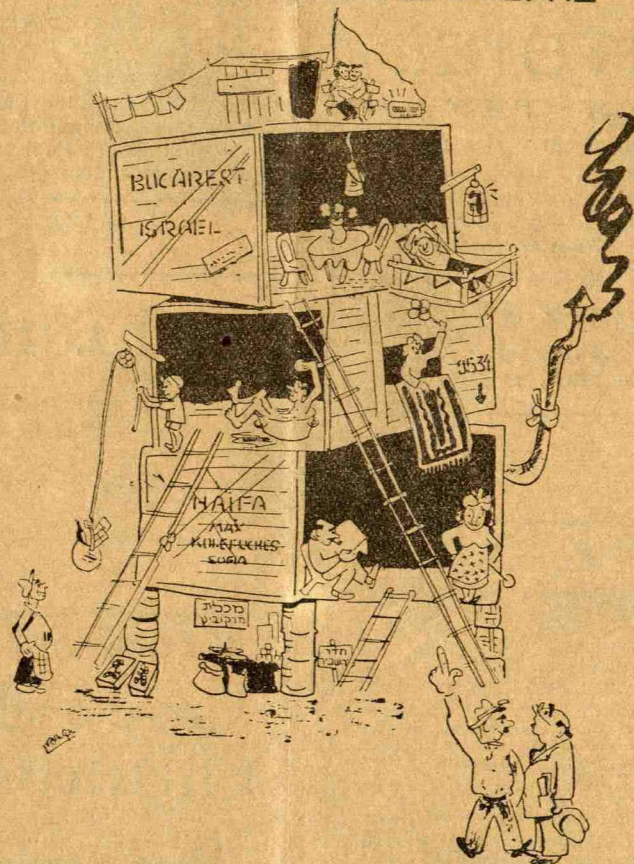
Διευθυντής - Έπεύθυνος :
ΕΡΡΙΚΟΣ Κ. ΦΟΡΤΗΣ Κατοικία : Πατησίων 160 β - Αθήναι.
Προϊστάμενος Τυπογραφείου :
ΒΙΚΤΩΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Κατοικία : Προύσης 21 - Περιστέρι.

ΤΥΠΟΙΣ : Π. Α. ΔΙΑΛΗΞΙΜΑ

ΕΒΡΑΪΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Η Ίσταντρούτ, ή εργατική όργάνωση της οποίας ο Μπέν - Γκούριόν ήταν κάποτε πρόεδρος, εξακολουθεϊ να είναι εξαίρετικά αγαπητή στον Πρωθυπουργό, ό οποίος δέν χάνει ευκαιρία για να συναντήσει τους παλιούς φίλους και συνεργάτες. "Όταν λοιπόν πρό ήμερών έμαθε ότι θα γινόταν μιá συγκέντρωση της Ίσταντρούτ, πληροφορήσε τους ιθύνοντας ότι ευχαρίστως θαρχόταν να πη δυό τρία λόγια. Οί κρατικές ύποθέσεις όμως τόν ανάγκασαν να δεχθ ή πρώτα ένα Δανό διπλωμάτη που του είχε ζητήσει έπειγόντως άκρόαση, "Ο Μπέν Γκουριόν φυσικά φορούσε το έπίσημο ένδυμα — μαύρο σακκάκι, ρεγέ πανταλόνι —. Άλλά ή συζήτηση βάστηξε περισσότερο άπ' όσο είχε ύπολογίσει κι' έτσι αναγκάστηκε να τρέξει στην εργατική συγκέντρωση χωρίς να προλάβη ν' αλλάξη ρούχα. Μόλις ό Μπέν Γκουριόν ανέβηκε στην εξέδρα με το έπίσημο κοστούμι, άκούσθηκε στο άκροατήριό κάποιον σουσουρό ειρωνικό. Τότε ό Πρωθυπουργός ανέβηκε στο βήμα και σηκώνοντας το χέρι είπε : «Φίλοι μου, πρέπει να σας ζητήσω συγνώμη που ήρθα έδω να σας μιλήσω με τά ρούχα της δουλειάς».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

«Όταν με το καλό φθάση ή άλλη άποστολή, με τά κιβώτια θα προσθέσουμε κι' άλλο πάτωμα».
(Νταβάρ Άσαβούα)

COBETA
COMPAGNIE BELGE DE TRANSPORTS AERIENS
ΒΕΛΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Γενικοί Αντιπρόσωποι:

ΑΛΛΑΛΟΥΦ & ΣΙΑ
Πραξιτέλους 33 — ΑΘΗΝΑΙ
Τηλέφ. Γραφείων Πόλεως 27-784
, , 'Αεροδρομ. 99-246

Τακτικά αεροπορικά άναχωρήσεις
έξ ΑΘΗΝΩΝ δια ΧΑΪΦΑΝ και
ΡΩΜΗΝ, ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ, ΒΡΥΞΕΛ-
ΛΑΣ διας τής εβδομάδος με αντα-
πόκρισιν δι' όλας τας Εύρωπαϊ-
κάς πρωτευούσας.

Εισιτήρια και Πληροφορίαί
εις όλα τα Γραφεία Ταξιδίων.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΔΑΥΙΔ Β. ΑΜΑΡΙΛΙΟ

ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ
ΞΗΡΑΣ — ΘΑΛΑΣΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΕΡΟΣ (ΤΑΕ)

Δι' όλην τήν Έλλάδα
και δια τό Έξωτερικόν

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΙ
ΠΑΡΑΛΑΒΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Α.Ε.Ε.Α. ΣΑΠΟΡΤΑ

ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

Οίκος ίδρυθείς έν έτει 1890

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Μέγ. Γιαννου-
λάτου — Τ. Θ. 21 — Τηλ. 45.383
ΥΠΟΚ/ΜΑ ΕΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Κομνη-
νών 12 — Τ. Θ. 82 — Τηλ. 32-23

Πράκτορες τών:

Kedem Palestine Line Ltd., Haifa.
Zim Palestine Navigation Co. Ltd., Haifa
Israel Shipowners Pool Ltd., Haifa.
Israel America Line Ltd., Haifa.

“ΑΤΘΙΣ,,

ΜΟΔΑ - ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 30 — ΤΗΛ. 34-462

Κουμπιά — Πλισέδες — Κοσμήμα-
τα — Γιακαδάκια — Ζαμπό — Κεντή-
ματα — Αζούρ — Ζώναι — Άγγρά-
φες — Νερβούρ κ.λ.π.

“Έτοιμα και έπί παραγγελία

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ

Συνεχώς

Νέα και Μοντέρνα Σχέδια

ΜΩΡΙΣ Α. ΙΣΣΑΧΑΡ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Κολοκοτρώνη 25 Τηλ. 34-332

“ΑΤΛΑΝΤΙΣ,,

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΩΣ

Έπιστημώς άνεγνωρισμένον

Τό Μοναδικόν Ισραηλϊτικόν
Ταξιδιωτικόν Γραφείον έν Έλλάδι
Διευθυντής Ίδιοκτήτης ΒΙΤΑΛ ΚΟΕΝ
Δια τας εισιτήρια σας Άεροπορικώς και
Άεροπορικώς Έξωτερικώς και Έσωτε-
ρικώς σας συνιστούμεν νά προτιμήσητε
τό έν λόγω Πρακτορείον

Έκδίδονται εισιτήρια μετά τών Έταιριών
Τ.Α.Ε. και ΕΛΛ.Α.Σ. με τήν έπίσημον τι-
μήν και ΑΜΕΣΟΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙ ΤΗΤΑ.

Έξαιρετικά εύκολια δια τους Μετανά-
στας και Έπισκέπτας δια τό ΙΣΡΑΗΛ.
Συμβουλευθείτε μας δια πά-
σαν ταξιδιωτικην ύπόθεσιν.

“ΑΤΛΑΝΤΙΣ,,

Γλάδοφνος 2 - Τηλ. 30.179

ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ X

ΚΑΙ

ΩΡΟΛΟΓΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ν. ΒΕΡΥΚΟΚΑΚΗ ΚΑΙ ΣΙΑ

Μεγάλη συλλογή
Σανταϊώθ και μεζουζώθ

ΤΗΛΕΦ. 24-772
ΕΡΜΟΥ 5 — ΑΘΗΝΑΙ